«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته. صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سی ۲۳-۲۵ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Litteraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Լորտ Սալզպըրի, բաւական կազդուրուած, ուժի և կորովի նոր մըթերքներ ամբարած, որոց մեծապէս պէտք ունէր, Եւրոպայի ջերմուկներէն Լոնտոն դարձաւ: Կառավարական մամուլը կ'շնորհաւորէ իր վերադարձ, ու գոհունակութեամբ կ'հաստատէ թէ իր քաղաքականութիւն սա վերջին մի քանի շաբաթներու միջոցին թէ՛ զինուորական և թէ դիւանագիտական յաջողութիւններով պսակուեցաւ: Այս լաւատես լրագիրներու գրածին նայելով, շատ ժամանակէ ի վեր բրիտանեան քաղաքականութիւնն այսքան յաջող շրջան մը չէ ունեցեր: Բայց Սուտանի յաղթութեան ստուեր անող պարագայ մը կայ, որուն ի՛նչ ելք ունենալիքն յայտնի չէ: Ֆրանսա, գէթ առ այժմ, մտադիր չէ ետ կանչելու զՖաշոտա գրաւող Ֆրանսական արշաւախումբը: Մառշանի փոքրիկ խումբն ի սկզբան անպաշտօն կերպով ճամբայ հանուեցաւ, ուպէս զի եթէ ձախողի՝ պաշտօնական հանգամանք չունի ըսելով գործը կարեւորութենէ զուրկ հռչակուի: Բայց հիմակ որ յաջողեցաւ Նեղոսի հովտին մէջ կարեւորութիւն ստացած կէտ մը գրաւել, Ֆրանսական կառավարութիւնը պաշտօնական հանգամանք կուտայ անոր: Ֆրանսա Ֆաշոտայի կ'տիրէ այն տեսութեամբ թէ Եգիպտոս ժամանակաւ թողած էր այն կողմեր, և անտէր հողերն առաջին անգամ գրաւող Տէրութեան են, ըստ Պերլինի գաղթային Դեսպանախորհրդի ծանուցեալ որոշումներուն: Անգլիա կ'պատասխանէ թէ Եգիպտոս թէեւ պարագայից բերմամբ Սուտանի այս հեռաւոր կէտերը թողած, բայց զանոնք նպաստաւոր հանգամանքներու տակ վերստին գրաւելու խորհուրդէն երբեք չէր հրաժարած, ինչպէս իր պատրաստութիւններէն ալ կ'երեւէր, մանաւանդ դէպ ի Սուտան երկաթուղի շինելէն: Անգլ. կառավարութիւնն ինքն ալ, քանի տարի առաջ, երբ առաջին անգամ խօսք կար այն կողմեր Ֆրանսական արշաւախմբեր ղրկելու, պաշտօնապէս յայտարարեց թէ Նեղոսի հովտին մէջ տեղ մը գրաւելու Ֆրանսական ձեռնարկն Անգլիոյ կողմէ թշնամական ձեռնարկ մը պիտի համարուի, թէ ո՛ր աստիճան Մեծն Բրիտանիա կարեւորութիւն կուտար այն հովտին մէջ եգիպտական իշխանութիւնը վերահաստատելու, անկէ ալ յայտնի է որ տարիներէ ի վեր անգլ. հզօր վարչութիւն մը հաստատուած է այն հովտին վերի գլուխն, Ուկանտայի, Վատէլայի կամ Հասարակածային Ափրիկէի կողմերն, և վարի կողմերն ալ Քիչնէր փաշա մեծ բանակաւ մը յառաջ կ'խաղար: — «Բայց, կ'ըսեն Ֆրանսական լրագիրք, Մառշանի արշաւախումբը Քիչնէր փաշայի արշաւախմբէն աւելի շուտ հասաւ Ֆաշոտա»: — Ասիկա ստոյգ է, կ'ըսեն Անգլիացիք. բայց, նախ, Ֆրանսա իրաւունք չունէր աչք տնկելու Ֆաշոտայի վրայ, և երկրորդ, ո՞ւր է Ուկանտայի մէջ Մաքտոնալտի բանակին կազմակերպութիւնն, և Սուտանի մէջ Քիչնէր փաշայի բանակին կազմակերպութիւնն, [երկուքը մէկէն 30—35,000 հոգինոց ույժ մը,] և ո՞ւր է 8—10 Ֆրանսացիի հրամանին տակ 100ի չափ Սենեկալցի սեւերու արշաւանքը: Անգլեւեգիպտական ույժերն իրական տիրապետութեան մը հաստատում եղան, և յաջողեցուցին, ունենալով ամէն կարեւոր տարրերը՝ քաղաքակրթութեան առջեւ բանալու այն վայրի տեղուանքը, մինչ Ֆրանսացիք դրօշ մը տնկելը բաւ կ'համարին՝ «Տիրեցինք այս երկիրն» ըսելու համար:

Վերջապէս, Անգլիացիներուն փորձին ցուն այս է որ իրենց բուն դիտումը ներկայ դարուն է՛ն մեծ ձեռնարկներէն մին յաջողցնելն է, այն է երկաթուղիի գծին երկարումն Աղեքսանդրիայէ մինչեւ Բարեյուսոյ Հրուանդանը, — քաղաքակրթական հսկայ գործ մը որուն մէկ փոքրիկ բայց անհրաժեշտ օղակը պիտի ըլլայ նաեւ Ֆաշոտա, մինչ այն կողմեր Ֆրանսա այսպիսի մեծ խորհուրդ մը չունի, և ունենայ իսկ, յաջողցնելու վիճակի մէջ չէ: Կարմիր ծովու ֆրանսական գաղթավայրէն [Օպօք և Ճիպութի,] մինչեւ Ֆրանսական Քոնկօ ճամբայ մը բանալու խորհուրդն յայտնեցին Ֆրանսական լրագիրք, բայց Անգլիացիք աւելի մեծ զոհողութիւններ ըրած են արդէն և աւելի կարեւոր յառաջդիմութիւններ ձեռք բերած՝ հիւսիսէն և հարաւէն այն աւելի՛ հսկայ գծին շինութեան գործին մէջ, և չեն կրնար հրաժարիլ անկէ՝ Ֆաշոտան Ֆրանսայի թողլու պէտքին պատճառաւ: Արդէն, Քիչնէր փաշա ի մօտոյ Ֆաշոտա պիտի հասնի, և Ֆրանսացիք որքան ալ դէմ դնեն առ այժմ, կ'երեւի թէ աշխարհի մէկ ուրիշ կողմն անգլ. զիջումի մը փոխարէն՝ իրենք ալ Սուտանի մասին զիջում պիտի ընեն:

Արդէն, Հարաւային Ափրիկէի մէջ ևս Անգլիացիք նշանակելի յաջողութիւն մը ձեռք բերին, Տէլակօայի ծովախորշն անգլ. իշխանութեան ներքեւ առնելու համար Գերմանիոյ հաւանութիւնն ստանալով: Անգլիա և Գերմանիա հիմա շատ աղէկ են կ'ըսուի: Կ'երեւի թէ աշխարհի ուրիշ կողմերն ալ Մեծն Բրիտանիա Գերմանիոյ աչք պիտի գոցէ: Տէլակօայի կողմերուն տիրանալով, Անգլիացիք իրենց երկաթուղին Բարեյուսոյէն մինչեւ Թանկանիքայի մեծ լիճն յաջողցուցած կ'ըլլան. անկէ ետքը կ'անցնին Ափրիկէի ճիշտ կեդրոնէն, գերման գաղթավայրին եզերէն, Արեւել. Ափրիկէի Բրիտանեան գաղութին մէջէն և այն մեծ լիճերէն ուստից Նեղոս կը բխի: Սեսիլ Ռոտս այս գաղափարին մեծ ջատագովն էր. եւ ասոր համար է որ, Թրանսվալի արշաւանքին աղիւ գործած ծանր սխալին հակառակ, մինչ սիրելի է իր հայրենակիցներուն:

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԹԱՐԼԱՅԼԻ ՏՈՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Սեպտ. 98

Լոնտոնի արեւմտակողմը Թէմզի եզերքին վրայ Չէլսիա կոչուած թաղին մէջ իբր 200 տարուան հին աղիւսաշէն տուն մը կայ, որ այս քաղաքն այցելող Եւրոպացի բանաստեղծներու ուխտատեղին եղած է գրեթէ: Քարլայլի հանգստ տունն է այն: Քարլայլի սեպհական տունը չէր. սակայն, իր կենդանութեան ատեն, իր 86 տարուան կեանքին վերջին 47 փայլուն տարիներն անոր մէջ անցուց: Անգլիոյ մէջ տան տէր ո՞վ կայ: 35 ոսկի տարեկան վարձով բնակեցաւ հոն մինչեւ իր մահը: Մահէն վերջ տունն իրենն եղաւ շնորհիւ Անգլիացի և Ամերիկացի բարեկամներու և հիացողներու նուիրատուութեան, որուն մասնակցեցաւ նոյն իսկ Ֆրետերիկ Գերման կայսրն 100 ոսկիոյ պարգեւով մը: Քարլայլի անունն անմահացնող յիշատակարանը կամ կոթողն իր բնակած տունն եղաւ: Անգլիախօս ժողովուրդն այս կերպով արտայայտեց իր մեծ աշխատաւորին նկատմամբ տածած սքանչացումն ու երախտագիտութիւնը: Ոչ Ուէսթմինսթըրի դղեակն, ոչ Պըքինկհէմի պալատն և ոչ ուրիշ որ և է տեղ այցելած եմ այնքան սրտազեղ հաճոյքով, այնքան խորին պատկառանքով ու եռանդով՝ քան տունն այն մարդուն, որոյ նմաններուն համար Անգլիացիք սովոր են ըսել «Դարն յեղաշրջող»: Է՜, հիմա ո՞ւր պիտի երթամ ես, կ'հարցնէի ինքնիրենս, Քարլայլի տո՞ւնը, բայց ո՞ր Քարլայլի, բանաստեղծի՞ն, պատմաբանի՞ն, պատմագէտի՞ն, փիլիսոփայի՞ն, «Չէլսիոյ մարգարէի՞ն». այս ամէն անուններով յորջորջեցին զինք: Այլ ես կ'երթամ անոր տունն՝ որ կրնար կոչուիլ քահանայ-գրագէտ մանաւանդ քան մարգարէ. քանզի անոր համար գրականութիւնը քահանայագործութիւն էր. գրիչն անոր ձեռքին մէջ սրբութիւն մ'էր, թէեւ խոցող ու մորակող: Ու ճամբան ոչ մէկ առարկայ կ'տեսնէի. մտքիս մէջ Քարլայլը կայ, աչքիս առջեւ Քարլայլի պատկերն՝ իր մութ խոժոռ, վայրագող, թախծալից ու տխուր դիմագծերովը. միակ տխուր դէմքը թերեւս բոլոր անգլիացի գրողներուն մէջ: Եւ ականջիս կարծես կը հնչեն յաւագին, մելամաղձիկ յանդերգի մը պէս իր ամէն աւուր կրկնած բառերը—Ay de me, ay de me, ay de me. Այս երեւոյթն անբնական աններդաշնակութիւն մը չի կազմեր անոր գրական յատկանիշներուն և ուղղութեան հետ: Քարլայլ ե՞րբ խնդաց ու խնդացուց. անոր հոգին միշտ կ'սեւեռէր խաւար ամպերու մէջ, ուստից կ'որոտար կ'փայլատակէր: Գրական մթնոլորտի արհաւիրքն էր ան, ամպրոպն՝ որուն առջեւէն մրրիկը կ'երթար ու ետեւէն մառախուղը: Անոր պատգամներն Աբրահամական նման մայլապատ ու բարկաճայթ բարձունքներէ կուգային: Բայց այդ ճայթմունքներէն բարիքներու հեղեղներ կ'տեղային: Ինք իսկ նկարեց իր կեանքը. «Գետ մը որ կ'հոսի սեւ՝ մինչ սեւ անփոփոխելի կերպով սեւ»: Այլ այս սեւ մութ գետը կ'քշէր կ'առնէր հին փտած ծառի կոճղեր, կ'տեղափոխէր ճշմարիտ և վեհ սկզբունքներու հիմնաքարերը: Այսպէս կ'շարունակեմ ճամբաս միշտ Քարլայլով զբաղած: Երբեմն կ'խորհիմ. — Եթէ Քարլայլ ողջ ըլլար, արդեօք ընդունելութիւն պիտի ընէ՞ր ինձ. ի՛նչ անունով պիտի երեւնայի. թերեւս ինքզինքիս պատիւ ընելով իբր հայ թերթի մը թղթակիցը ներկայանայի, և ի՞նչ պիտի ըսէի իրեն. ճշմարիտ կ'ըլլա՞ր ըսել թէ իր անունն հայ գրագէտներու ամէն խաւերուն մէջ ծանօթ է, մինչ մերիններն գաղղիական գրականութենէն աչք չեն բանար, հազիւ բոլորովինին կը նային տեսնելու համար թէ այդ շրջանակէն դուրս ուրիշ լայնարձակ գրական շրջանակ մը կայ, ուրիշ գրագէտներ, ու գրագէտներու Տիտան, Քարլայլ կայ, ինչպէս փիլիսոփայողներու մէջ Սոքրատ մը կայ. «Հիւսիսի Մոգն», որուն առջեւ ամէն վէպ Դագոնի պէս կ'իյնայ կ'փշրի, ու բանաստեղծներու մէջ Պըրնս մը, որուն երգերն ամէն անգլիախօս անհատ բերան կ'առնի «Հայր մեր»էն վերջը: Հարցնելով փնտռելով շատ մը ոստիկաններու գլուխ ցաւցնելէ ետքը Չէլսիա կ'իյնամ: Փողոցին անունը գիտեմ—Չէյն Ռօ, թիւ 24: Հիմա Քարլայլի տունը կ'փնտռեմ փողոցէ փողոց մոլորելով, մինչեւ Թաղային պարտէզի մը քով իրար կտրող ճամբաներու մէջտեղ յանկարծ կ'հանդիպիմ արձանի մը. ո՜, նոյն ինքն է, Քարլայլը. խորին ապշութեամբ ու պաշտումի նմանող երկիւղածութեամբ երկար ատեն կ'կայնիմ կ'դիտեմ դիմացը. միեւնոյն գծնեայ, մռայլ, բարկացայտ դէմքն, որոտումի մարդը, բազկաթոռի վրայ նստած՝ ձեռքը գիրք մը, լռին՝ բայց խօսելու, շանթելու, սարսելու պատրաստ արտայայտութեամբ, ու միեւնոյն ատեն այնպիսի տխրատեսիլ, ցուրտ ու ծանր շուքով մը ներկայացուցուած որ իմ վրաս կ'ազդէ սառուցը շիրմի մը, և որպէս թէ կ'կարդայի անոր վրայ Շէյքսփիրի նկարագրած «Աթէնքի Տիմօն»ին տապանագիրն.—«Հոս եկէք, եւ իմ մահարձանս թող ձեր պատգամն ըլլայ»:

Կ'հասկնամ որ փնտռած տանս շատ մօտ կ'գտնուիմ, ուստի ա՛լ կ'թողում արձանն և քանի մը քայլ յառաջ երթալով կ'նշմարեմ 24 թիւը՝ ցանցառ ծառերու շարքի մը ետեւ: Դրան ճակատը Քարլայլի քանդակեալ կիսադէմ պատկերը կ'նշմարեմ պատին մէջ զետեղուած մարմարի մը վրայ, որուն ներքեւ գրուած է. Lived 24 Cheyne Row, 1834—1881: Դուռը կ'զարնեմ, ու վայրկեան մը վերջ մեծըլ տարեց կին մը սեմին վրայ կ'երեւնայ. «Քարլայլի տունն ա՞ս է», կ'հարցնեմ. «Այո՛, Պարոն», կ'պատասխանէ: Որոշեալ մուտքը վճարելով ներս կ'մտնեմ, ու գետնայարկին վրայ ձախ կողմն բացուող դռնէ մը կ'առաջնորդուիմ «ճաշարանը». կինը թուղթ մը ձեռքս կը դնէ ու «ահա տունը քու առջեւ բաց է», ըսելով կ'հեռանայ: Մինակ եմ, եթէ սակայն Քարլայլի ոգին հոն չի թեւածեր իմ շուրջս. մտախոհ կ'նայիմ պատերուն ու պատուհաններուն վրայ: Սրբազան զգացումներով պաշարուած կարծես հինաւուրց բոցակէզ մորենիէն եկող ահեղ ձայն մը կ'ըսէ ինձ. «տեղիդ կօշիկդ հանէ»: Օ՜հ, կ'ըսեմ ինքնին, ա՞յս է այն տունն ուրկէ գրական փոթորիկը կ'փչէր, ու պատռելով ովկիանոսը կ'անցնէր նոր աշխարհն, և ուր որ Սաքսոն ցեղը կայ, յոյզերու հրդեհումներ և գաղափարի ողողումներ յառաջ բերելով: Ա՞յս տան համար էր ուրեմն զոր վարձելէ առաջ Քարլայլ կ'գրէր իր կնոջ. «Չէլսիոյ մէջ վերջապէս միայն այս տունը կ'հաւնիմ, սիրելի Կուտի [*], կ'վախնամ սակայն թէ քու գլխուդ յարմարող դրացիներ չգտնես հոս»: Որուն իր հանճարեղ, անձնուէր կինը կ'պատասխանէր.— «Կուտին կ'հաւնի քու ընտրած տանդ ու բնաւ փոյթ չըներ դրացնութեան մասին, դուն ունիս զոյգ մը դիմացկուն սրունքներ, որք կրնան տանիլ քեզ ո՛ւր որ ուզես, իսկ իմ գլխաւոր երջանկութիւնս եղած է ու պիտի ըլլայ միշտ սրտիս սիրելոյն ընկերութիւնն իմ չորս պատերուս մէջ. Աստուած ամենակարող օրհնէ քեզ, իմ սէրս»: Այս տնա՞կն է իրաւ, նորէն կ'հարցնեմ ինքնիրենս, որուն համար կ'ըսէր Տէյվիթ Մէյսըն. «Բրիտանական հազարաւոր թեմերէն ո՞ր մէկէն բղխեցաւ այնչափ ոգեւորող ցնցող ազդեցութիւն, քան որքան յառաջ եկաւ Չէլսիոյ խոնարհ տնէն»: Օ՜հ, այս այն տո՞ւնն է ուր ամէն դարու հարցերը կ'յուզուէին, ուր ատեն մը Ըրսքին, Ֆրաուտ, Թինտալ, Չարլս Քինկսլի, Երասմոս Տարուին, Թէնիսըն և Էմըրսըն կ'մտնէին կ'ելնէին, մանաւանդ այս վերջինն ամէն անգամ որ Լոնտոն կուգար շունչը Քարլայլի տունը կ'առնէր, թէեւ Էմըրսըն և Քարլայլ այնքան կ'տարբերէին իրարմէ որքան Հոմեր և Պղատոն, Շէյքսփիր և Հիւմ: Էմըրսըն պրահմինականութիւն կ'բուրէր, Քարլայլ Սաղմոս. Էմըրսըն անտարբեր էր, ոչինչ կ'ատէր, ոչինչ կը սիրէր, ամէն բանի հետ հաշտ կ'երթար, այլ Քարլայլ չարին դէմ պատառող կանչող էր, յաւիտենական բողոք մը մոլութեան և անիրաւութեան դէմ. անհաշտ ատող մ'էր նա ամէն զեղծման և կեղծիքի, Մովսէսի պէս անօրէնութեան համար սուրբ տախտակները կ'կոտրտէր: Էմըրսըն հեշտ օդի մէջ շնչող չարժող անդոյն անձեւ հանճար մ'էր, իսկ Քարլայլ ճշմարտութեան և բարութեան համար պատերազմող աննկուն զինուոր մ'էր. Հրեայ մարգարէի մը պէս կրակը կը տեսնէր, փոթորիկը, շարժը կ'լսէր և կ'ուզէր անոնց մէջէն խօսիլ: Խաղաղութեան մարդ չեղաւ նա. հանդարտութիւն և Քարլայլ երբեք մէկտեղ եղած չեն: Ձեռքիս գրքէն կ'իմանամ որ այս ճաշարանն ի սկզբան նախասենեակ մը եղած էր. Թերեւս հոս կուգային կ'սպասէին հրատարակիչներ, որոց համար Տիկին Քարլայլ ճանճրացած կ'երթար կ'ըսէր ամուսնոյն. «Ասոնց եկուր խօսք մը հասկցուր ճամբէ, Թոմմաս, սեւս մաշեցուցին». իսկ Քարլայլ կ'պատասխանէր. «Թող սպասեն, կուտի, դուն չես գիտեր անոնք ժամանակին ո՛րչափ սպասցուցին զիս իրենց գրատուններու ապակեփեղկերուն տակ, թող քիչ մ'ալ իրենք զըրընկտան հոս»:

Այս օրինակ վերյուշումներով կ'սկսիմ մէկ անկիւնէն միւսն անցնիլ, աթոռները, սեղանները, պատկերներն եւն. մէկիկ մէկիկ զննել: Մէջտեղը դրուած մեծ ճաշի սեղանին վրայ կը նայիմ ու կ'երեւակայեմ Քարլայլը նստած իր կնոջը դիմաց կ'ճաշէ, ու նոյն ատեն մտիկ կ'ընէ անոր ներշնչող դիտողութեանց եւ պայծառ տեսութեանց: Այս սեղանին վրայ էր անշուշտ որ իրենց նշանաւոր հիւրը՝ Էտուարտ Իրվինկ շուրջը տիրող կոկիկ նրբաճաշակ եւ փայլեցուցեալ կարգաւորութիւններէն յափշտակուած՝ Տիկին Քարլայլի դառնալով ըսաւ. «Ցերեկուան ճշմարիտ Եւա մ'էք, եւ պզտիկ դրախտ մը կ'դարձնէք դուք ո՛ւր որ գտնուիք»: Դիմացս պատուհանի մը ներքեւ կ'տեսնեմ գրասեղան մը, տեսակ մը ապուշ այլայլութեամբ աթոռ մ'ալ կ'առնեմ առջեւը կ'նստիմ, կ'սկսիմ ձեռքիս գրքոյկը թղթատել տեսնելու համար թէ Քարլայլ գործածե՞ց զայն, ու կ'կարդամ. «Այս սեղանին վրայ գրեց Քարլայլ իր «Ցուշիկները»: Ընդոստ վեր կ'ցատկեմ տեղէս սրբապղծութիւն գործող մարդու մը խղճահարութեամբ: Ցուշիկնե՛րը. տըխուր Քարլայլի տխրագոյն Ցուշիկները, որուն մէջ ամենատխուր գըրուածն է անշուշտ իր վաղամեռիկ կընոջը, իր աննման Ճէյնին, իր «չար անուշիկին» ի յիշատակ նուիրած տողերը.—«Հոս Չէլսիոյ մէջ 32 տարիներ միասին մղեցինք պայքարը ճակատագրին դէմ... և երբ նէ բաժնուեցաւ ինծմէ իբր թէ հրեղէն կառքով, համարձակ կ'ըսեմ թէ մեր սաստիկ—և ինծմէ զատ ոչ մէկը գիտէ թէ որչա՛փ սաստիկ—կռուին մէջ իր բաժինն էր քաջարի և փայլուն քան իմս...: Շնորհակալութիւն, սիրելիս, քո չզլջողուն խօսքերուդ և գործքերուդ համար. անարժանապէս ես քու աստուածութիւնդ էի, քու մտաւոր սիրոյդ և հպարտութեանդ մէջ ծրարուած, ու դուն ոչ մէկ մահկանացուի բայց միայն իմ աչքերուս մէջ կ'փայլէիր. ո՜հ, ես թերահաւատ Թովմասդ էի, մինչեւ այսօր նոյն անյոյս տարակուսող Թովմասդ...»:[*]

ԳԻՍԱԿ

[*].—Քարլայլ այս անունը կուտար իր կնոջը:

[*].—Մնացեալը վաղը:

ԿԱՐՈՂ ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Պ. Սարգիս Երկանեան բնիկ Տրապիզոնցի է: Մանուկ հասակէն գծագրութեան և նկարչութեան վերջին ծայր ընդունակութիւն ունենալով կը մտնէ Պոլսոյ Կայսերական Գեղարուեստական վարժարանն, ուր կ'ընէ իր ճիւղին վերաբերեալ նախնական ուսմունքները: Հոն, Պ. Ս. Երկանեան, ամէն տարի առաջին մրցանակ շահելով՝ իր շրջանը կ'աւարտէ շատ փայլուն կերպով: Բայց իր նպատակին տակաւին հասած չէր. անզուսպ տենչ մը կ'զգար Եւրոպա անցնելու և իր արուեստն աւելի կատարելագործելու: Իւրաքանչիւր անգամ երբ ո՛ եւ է նկարիչի վրայ՝ Պոլսոյ թէ ուրիշ թերթեր գովասանօք կ'խօսէին, իր աչքերն արտասուքով կ'լեցուէին... նիւթական միջոցներ իրեն կ'պակսէին, իր սիրած և պաշտած մասնագիտութիւնն իր կատարելութեան հասցնել կարենալու համար: Պ. Երկանեան չի վհատիր սակայն. յենած իր անձնական ուժերու վրայ, ինքնօգնութեամբ կ'յաջողի Բարիզ գալ, ուր մի քանի ամիսներ յետոյ կ'ընդունուի Գեղարուեստից Վարժարանն [Էքօլ տէ Պօ զ'Ար]:

Ո՛րքան պիտի հիանար մէկն այս աղքատիկ և ժրաջան երիտասարդին վրայ, երբ անոր անդուլ և անդադար զբաղիլը տեսնէր: Առաւօտներն Էքօլ տէ Պօ զ'Ար կ'յաճախէր, կէս օրէ վերջերը Լուվրի Միւզէի մէջ հին արուեստագէտներու գործերը կ'օրինակէր, և երեկոներն ալ Էքօլ տէ զ'Ար տէքօրաթիֆ կ'երթար. և գիտէ՞ք ի՛նչ նիւթական պայմաններու մէջ. ամսական հազիւ 50–60 ֆր. ունենալով ապրուստի համար: Ու Պ. Երկանեան կ'յաջողի վերջապէս, երեք տարի յետոյ, 1897ին, Սալօն [տարեկան ցուցահանդէսի վայր] ընդունուիլ, ներկայացնելով հոն մի դէմանկար: Ո՛րչափ մեծ եղաւ իր ուրախութիւնն՝ երբ տեսաւ որ միեւնոյն ատեն իր ներկայացուցած իւղանկարն՝ իր Բրօֆէսօր Մ. Ժէրօմի ի ցոյց դրած նկարին կից դրուած էր: Միեւնոյն ատեն Պ. Երկանեան կ'ստանայ Մ. Ժէրօմէ, որ գեղարուեստագիտական վարժարանին Շէֆ տը լ'Աթըլիէն է, մի վկայական, ինչպէս նաեւ նոյն վարժարանի տեսչութենէն: Այս վայրկեանէն անկարելի կ'ըլլայ մնալ Երկանեանի ի Բարիզ, թէեւ իր Էքօլ-ները տակաւին բոլորովին վերջացուցած չէր. դրամն իր անանցանելի պէտքն զգացնել կուտար: Կ'պատրաստէ կարգ մը նկարներ և կ'ճամբորդէ դէպ Ամերիկա զանոնք ծախելու և վերստին Բարիզ գալու համար: Գոհութեամբ կը լսենք որ արդէն Պ. Երկանեան երեք ամիսներէ ի վեր Բարիզ կ'գտնուի, յաջող ճանապարհորդութենէ մը վերջ: Էքօլ-ներն աւարտած ըլլալով՝ մի անգամ ընդ միշտ պիտի թողու, մօտ օրէ, Բարիզը, մեր լսածին նայելով, Ռուսիա կամ Ամերիկա ուղեւորելու համար:

Ցանկութիւն մաղթելով մեր այս Հայ-Գեղարուեստագէտին, չենք կրնար մեր անկեղծ հիացումը չյայտնել անգամ մ'եւս, նախ իր արհեստին մէջ ունեցած հմտութեանն, և երկրորդ իր այս օրուայ յաջողութիւնն արդարացնող կորովի կամքին վրայ:

Դէպքէ մը.— Պ. Ս. Երկանեան 1898ի ցուցահանդէսին Սալօն չկրցաւ նկար մը դնել, լոկ այն պատճառաւ որ Ամերիկա գտնուելով ժամանակ չէր ունեցած իր գործը պատրաստելու համար: Այս դրամի պակասութեան առջեւ՝ անգամ մ'եւս մեր հարուստներու՝ սակայն այս անգամ լուսամիտ հարուստներու, ուշադրութիւնը կարելի է հրաւիրել ճշմարտապէս յուսալից ուսանողներուն վիճակին վրայ:

ՄԻՍԱՔ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Բարիզ, 20 Սեպտ. 98

ՖԱՇՈՏԱ

Սըր Սամուէլ Պէյքըր Սպիտակ Նեղոսի վրայ 1861ին ըրած առաջին արշաւանքին ատեն անցաւ Ֆաշոտայէ, որուն նախկին անունն էր Տէնսա: Բայց անունով յիշատակած չէր զայն «Ալպէրթ Նիանզա» գրքին մէջ: Շիլլուքներու երկիրն այն ատեն և անկէ ժամանակէ մը վերջն ալ գերութեան որջ մ'էր, և Պէյքըր Սուտանի գերեվաճառութեան վրայ դրած ընդհանուր տեղեկագրին մէջ խիստ դիտողութիւններ ըրաւ այդ երկրին վիճակին նըկատմամբ: Ի դարձին, 1865ին, տեսաւ որ Իսմայիլ փաշա խնդիրը ձեռք առած է, կառավարական կայան մը հաստատած է Ֆաշոտայի մէջ, ամրացնելով զայն աշտարակաւոր պարսպով մը, որուն մէջ եգիպտական զօրքեր կային իբրեւ պահնորդ: 1869ին Յունուարին Ֆաշոտա այցելեց Տր. Շվայնֆուրթ, որ անոր վրայ կ'խօսի իբրեւ «եգիպտական իշխանութեան» սահմանն, «Ափրիկէի Սիրտը» գրքին մէջ: Քաղաքին մէջ միւտիր կ'նստէր, և Շիլլուքներն հետզհետէ հպատակութիւն կ'յայտնէին տիրող իշխանութեան: Այն միջոցին բոլոր նաւերն ստիպուած էին քանի մը օր Ֆաշոտայի առջեւ դադար առնել, մասամբ իրենց ցորենի պաշարն ամբողջացնելու, և մասամբ անցագիր առնելու համար, վասն զի խնամով կ'քննուէին բոլոր անցորդներն և անոնց ցանկը կ'առնուէր: 1870ին Պէյքըր այդ կէտին վրայ Նեղոսի արեւելեան եզերքին միւս կողմը գտնուած գիւղերուն մէջ բնակող Տէնքա ցեղերն հպատակեցուց, և քիչ ժամանակ ետքը Շիլլուքներու երկիրը վերջնականապէս եգիպտական տիրապետութեան կալուածներուն կցուած երկիր մը համարուեցաւ: 1873ին Եուսուֆ էֆէնտի, յետոյ փաշա, Ֆաշոտայի կառավարիչ կարգուեցաւ և հետեւեալ տարին նշանաւոր եղաւ՝ Պահր Զէրաֆէն եկող 1600 գերիներու կարաւանին ճամբան կտրելով: 1876ին Շիլլուք ցեղերն ապստամբեցան, բայց կէսի զսպեց այդ շարժումն, յաջողելով հսկողութեան աշտարակ մը շինել Պահր-էլ-Կազէլի վրայ, որուն կառավարիչն եղաւ յետոյ: 1880 Յունուարին, Տր. Վիլհէլմ Եունքըր՝ կէսի փաշայի ընկերակցութեամբ՝ Ֆաշոտա այցելեց: Այն միջոցին այս քաղաք յանցաւորներու իբրեւ աքսորավայր կ'գործածուէր: Տր. Եունքըր Շիլլուք երկրին եգիպտական իշխանութեան հպատակ ըլլալուն մասնաւոր ակնարկութիւն կ'ընէ, և կ'յիշատակէ թէ այդ երկրին ներսերն երկար ճամբորդութիւն մը կարելի է ընել, քանի մը եգիպտական զինուորներ միայն ուղեկից ունենալով: 1882 Մայիսին, Տէրվիշներուն ապստամբութիւնը ծաւալ գտաւ, և Ֆաշոտայի կառավարիչ Եուսուֆ փաշա հրաման ընդունեց սուտ Էմիրին դէմ քալելու: Եւ քալեց. բայց Յունիս 7ին ապստամբք յանկարծ իր վրայ յարձակելով՝ իր բանակ յաղթուեցաւ: Ճէսսի կ'ըսէր մօտ: Ֆաշոտայի մասին եգիպտական կառավարութեան տուած կարեւորութիւնը կ'յայտնուի նաեւ սա՝ իրողութեամբ թէ քանի մը օրէն ստուար թիւով օգնական զօրք ղրկուեցան փութով Խարթումէ՝ հրամատարութեամբ Ռաշիտ փաշայի, որ ապա կառավարիչ եղաւ Կարմիր Ծովու գաւառներուն: 1883 Նոյմ. 23ին Սըր Իվլին Պէյրինկ հեռագրեց Լորտ Կրանվիլի թէ եգիպտական զօրքերն այն կողմերէն դուրս հանելու խորհուրդ կ'տրուի: «Նաւեր եւս պիտի ղրկուին ի Ֆաշոտա Սպիտակ Նեղոսի վրայ, եգիպտական պահնորդները Խարթում տանելու համար»: Բայց ամիսներ անցան և տակաւին Ֆաշոտա չպարպուեցաւ, և այդ միջոցին Տէրվիշք կ'սպառնային նաեւ Խարթումի:

[Թայմզ]

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՄՈՒՔ

Տղայոց ուշադրութիւնը դպրոցին մէջ.— Պելժիքացի գիտնական մը, Մ. Շնիւթէն, ուզած է քննութիւններով գիտնալ թէ մթնոլորտային փոփոխութիւնք ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընեն դպրոցականներուն ուշադրութեան վրայ: Ամփոփ, համառօտիւ, այն եզրակացութիւնք որոց յանգած է. 1. Տղայոց ուշադրութիւնն օդին բարեխառնութեան հետ խոտորնակ կ'զանազանի, և ձմեռն աւելի մեծ է քան ամառը: 2. Ուշադրութիւնը բարձրագոյն դասերու մէջ աւելի մեծ է քան ստորին դասերու մէջ: 3. Ուշադրութիւնն աղջկանց քով աւելի մեծ է քան մանչերուն քով, և տարբերութիւնը կը չեչուի ձմեռը: 4. Ուշադրութիւնը կ'պակսի առաւօտեան ժամ 8½էն 11 և միջօրէէն յետոյ ժամ 2էն մինչեւ 4 (Ը. Ե.): Միջօրէէն վերջ ժամ 2ին աւելի մեծ է քան 4ին, բայց աւելի պակաս է քան ժամ 8½ին:

Ճանճերու դէմ դեղը.— Գետինն անցնի՛ սա ճանճերուն սեզոնն, որք ամէն ինչ կ'ապականեն ամառը. բայց նոյնչափ գետինն անցնի ճանճասպան թունաւոր թուղթն որ մտնելիներուն վտանգ մ'է մանաւանդ տղայոց համար: Ահա թէ ինչպէս կրնանք պատրաստել ճանճասպան թուղթ մը, որ ճանճերուն համար մահաբեր, բայց մարդոց համար անվնաս ըլլայ. դառն քուասիայի (quassia amara) կեղեւի տաշուք առէք և լաւ մը խաշեցէք. յետոյ անոր վրայ աւելցուցէք վենետիկի բեւեկնի խէժ (թէրէպէնթին) 300 մաս, և 150 մաս ալ խաշխաշի հունտի իւղ, և 60 մաս ալ մեղր: Այս խառնուրդը թանձր խաւով մը տարածեցէք հաստ թուղթի վրայ, և այն ատեն կ'ունենաք ճանճասպան թուղթը:

Կերպասներու կեղտը հանելու.— Կերպասներու կեղտերն [իւղի բիծ] մաքրելու համար, ընտիր կեղտահան մը բանաձեւը կամ դեղագիրն անտարակոյս միշտ լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնէ խնամոտ տանտիկիններէն: Ահաւասիկ նոր կեղտահան դեղ մը տարազն, որ որքան պարզ նոյնքան ազդու է, եւ զոր նշանակելով ասոր, կ'մաղթենք որ

իր բոլոր խոստումը պահէ. Առէ՛ք 270 կրամ բեւեկնի խէժի ոգի [Թէրէպէնթին,] 31 կր. ալքոլ [40 աստիճան], 31 կր. ծծմբային եթեր [Էթէր սիւլֆիւրիք]։ Իրար խառնեցէք, շարժեցէք, և ապա պահեցէք ապակեայ խցով ամփոփակ սրուակի մը մէջ։ Այս դեղաջուրը գործածելու համար, մաքրուելիք կերպասը կ'դնէք քանի մը ծալք կտաւի վրայ, կեղտոտ տեղը կը թրջէք անով և ապա ուրիշ բարակ կտաւով մը թեթեւապէս կ'շփէք մինչեւ որ կերպասը չորնայ և բիծն ելնէ։ Եթէ բիծն հին է, աւելի աղէկ է որ անոր տեղը նախ քիչ մը տաքցնէք, և ապա դեղը փորձէք, իսկ անոնք որ չեն ախորժիր բեւեկնի ոգիին հոտէն, կրնան դիմակաւորել զայն՝ խառնուրդին վրայ աւելցնելով քանի մը կաթիլ լեմոնի ոգի։

Արուեստական մահոկենի [մահուն]. — Արուեստական մահոկենին բնական մահոկենիի արժէքը չունի անշուշտ, բայց ի չգոյէ միոյն, մարդ կրնայ միւսն ունենալու տենչալ։ Ահա ի՛նչպէս կարելի է լուծել այս կահագործական փոքրիկ խնդիրը։ Կահագործներն սպիտակ փայտ կ'առնեն և զայն երիցս կ'ներկեն ընկուզի պապուկով [կանանչ կեղեւ]։ Երբոր չորնայ, արծնուկի [անքօսդիք] նոր խաւ մը կուտան անոր, [արծնուկը բեւեկնի խէժի ոգիին մէջ հալած մեղրամոմ է], եւ կարծր խոզանակով մը սաստիկ կ'շփեն։ Մահոկենի կարծուած ո՞րքան հայելաւոր դարաններ իրենց յաջողութիւնն այս հնարքին կ'պարտին։

Թղթեայ խողովակներ և առագաստներ.—Անգլիոյ մէջ վերջերս փորձեր կատարուեցան կազի թղթեայ խողովակներ շինելու։ Այս խողովակներ կ'շինուին թուղթը գլանի մը վրայ փաթթելով և ապա հալած ասփալտի մէջ թաթխելով։ Այս կերպով, օդոյ և ջուրի անթափանցելի խողովակ մը ձեռք կ'բերուի, որ կրնայ տոկալ բաւական հզօր ճնշումներու։ Եթէ պէտք է հաւատալ թուղթի կիրառութեանց ջատագովներուն, Մ. Նահանգաց մէջ մինչեւ իսկ թուղթէ առագաստներ կ'շինուին եղեր։ Անոնց պատրաստութեան համար, թղթի խմորին վրայ կ'աւելցնեն եղեր … պալըէղ (չասպ), … և սոսինձ (թուղթգալ) և ճարպ։ Ցետոյ այս խմորը մեքենայի մը գլանին տակէն անցունելով, պատշաճ թանձրութեամբ թուղթ մը ձեռք կ'բերուի։ Ցետոյ երկու թերթ իրարու վրայ փակցնելով, 2 գլաններու մէջէ կ'անցունեն բաւական մեծ ճնշումի մը տակ։ Թուղթն այն ատեն թանձր թերթի մը ձեւն առնելով, նորէն գլանի մը տակէն կ'անցընեն ծծմբային թթուուտի ջրախառն լուծայրի մը մէջէն, որ թղթին մակերեսը կ'վերածէ տեսակ մը մագաղաթի։ Ցետոյ կ'լուան սոտայի լուծայրով, յետոյ առատ ջուրի մէջ կ'լուան, և կ'չորցնեն ու կ'փերնիճեն։ Եւ ահա առագաստին թղթէ կտաւը պատրաստուած է։ Թղթին չահագործութիւնն ո՞ւր կանգ պիտի առնէ. այս Եանքիները՝ չատ չանցած թուղթէ կերպաս ալ պիտի շինեն և թերեւս կաղապարով տաբատներ, ներքնոցներ, վերարկուներ, վերջապէս ամբողջ … ալ ձուլեն, առանց դերձակի պէտք թողլու. վա՜յ մեր դերձակներուն այն ատեն։

Կարթով ձկնորսութեան համար հետաքրքրաշարժ խայծ մը.— Հոլանտացի ձկնորսք, որք իրենց դեռատի թագուհւոյն պէս համակրելի և առատաջուր երկրին մէջ կարթորսութեան մասին մեծ փորձառութիւն ունին, պարզ եւ ճշմարտապէս հետաքրքրաշարժ խայծի մը (կեր) միջոցաւ, զարմանալի առատութեամբ ձուկ կ'որսան։ Ահա թէ ի՛նչպէս։ Փայլուն ապակիէ շիշ մը ջրով կ'լեցնեն և անոր մէջ կ'դնեն որդեր ու միջատներ և ապա բերանը լաւ մը կ'գոցեն։ Շիշն, որոյ ծայրը չուան մը կապուած է, ջուրը կ'նետուի այն տեղն ուր կարթը պիտի գործէ։ Երբ շիշը ծովուն տակն հանգչի, հոսանքէն կ'տատանի և իր շողիւնը (փայլը) առ ինքն կ'ձգէ ձկանց վտառներ, որք անյագաբար կ'դառնան անոր բոլորտիքը։ Շիշին մէջ բանտարկուած կայտառուն անասնիկներն այն աստիճան կ'գրգռեն անոնց ցանկութիւնն որ լարուած կարթը կը խածնեն՝ իրարու ձեռքէ խլելով։ Ձկնորսութեան սիրահարները կրնան օգտուիլ այս պարզ հնարքէն։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՈՐԲԵՐՈՒ

Տ. Վահան Մ. Վ. Ցակոբեան 20 ղրշ., Տեարք՝ Ցարութիւն Տօնոիկեան, Աւետիս Կէլիպօլուեան 40ական. Արզումանեան եղբարք 30. Արմենակ Մուրեան, Ցովհաննէս Բիրիեան, Ցովհաննէս Ջիլինկիրեան, Ցովհաննէս Թէրլէմէզեան, Գրիգոր Հօտոսիկեան, Գրիգոր Ալլահվէրտեան, Ցարութիւն Հաճի Պօղոսեան, Ցովհաննէս Սաղօեան, Գրիգոր Թէրլէմէզեան, Պետրոս Ազարեան, Նշան Ուրբաթեան, Հաճի Աբրահամ Արապաճեան, Նազարէթ Ճամճեան, Ցարութիւն Սագըլ, Ցարութիւն Գօթօնեան, Գէորգ Սալմասլեան, Բարսեղ ամի, Օննիկ Լուսնթագեան, Բարսեղ ամի, Տկն. Շահին Ուզունեան 20ական. Ցակոբ Գայտէֆճեան, Օր. Մարիամ Դայեակ 15ական. Տ. Ցակոբ Հայր, Գէորգ Պօճճալըեան, Սիմոն Օնպաշըեան, Մինաս Կիրակոսեան, Հաճի Կարապետ Մեծատուրեան, Լեւոն Արզումանեան, Մարտիրոս Կիպրիանոսեան, Կարապետ Մայտօղլեան, Գէորգ Հանըմեան, Բարսեղ ամի. Սարգիս Թաթարեան. Տիգրան Ուրբաթեան, Բարսեղ Խուլէէէրեան, Գրիգոր Վարդանեան, Ստեփան Բաթրեան, Միհրդատ Ազարեան, Տիկնայք Թագուհի Արզումանեան, Լէֆթէրի Բաթաքի, Սողոմէ Արզումանեան, Վիրգինէ Հօտոսիկեան 10ական. Ստեփան Համբարձումեան, Սարգիս Տէօքմէճեան, Գառնիկ Համբարձումեան, Անտօն Շատանեան, Ոսկիան Արապաճեան, Գէորգ Քայսէրլի, Ցակոբ Անթիքաճը, Ցարութիւն Արզումանեան, Ցարութիւն Հաւկիթեան, Սրապիոն Սրապեան, Սարգիս Բապուճճեան, Աբրահամ Ադամեան, Բարսեղ ամի, Միհրան Տէմիրճեան, Պետրոս Պզտիկեան, Օննիկ Նիկողոսեան, Ցովհաննէս Զաբըքեան, Հաճի Պօղոս Թէրլէմէզեան, Աբրահամ Բիրիեան, Հաճի Աբթին Իփճեան, Ցարութիւն Դանէլեան, Տիկնայք Հաւկիթեան, Մարթա Մուրատիկ. Մարիամ Կէլիպօլուեան, Հօտոսիկեան, Սալմասլըեան, Օր. Ռեբեկա Աբրահամեան 5ական. Եկեղեցւոյ պնակէն 43։ Գումար 938 ղրշ. (*)։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարք Հայրն որ Խաչվերացի Տօնին առթիւ Սկիւտար կը գտնուէր երկու օրէ ի վեր, այս առաւօտ այցելեց Սէլամսըզի ազգ. երկսեռ վարժարաններն, ինչպէս նաեւ Պէրպէրեան վարժարանն, և յետոյ Պատրիարքարան իջաւ։

—Ս. Պատրիարքն հետեւեալ գիրն ուղղած է Գում-Գափուի Աղքատախնամին.— «Պատ. Հիմնադրաց Ժողովոյդ ամսոյս 10 թուականաւ մատուցած յայտագրէն տեղեկացանք որ Ժողովդ ի լրանալ միամեայ պաշտօնավարութեան Տնօրէն Խորհրդոյն՝ կատարած է նորոգ ընտրութիւն Տնօրէն Խորհրդոյ, որոյ անդամ նշանակուած են՝ Տ. Սրսէն քհնյ. Տ. Ցովսէփեան, Տեարք՝ Անդրէաս Տ. Անդրէասեան, Բիւզանդ Ճամճեան, Հրանտ Իճատճեան, Ցարութիւն Սիմոնեան, Պօղոս Ալպօյաճեան, Պէնոն Տէյիրմէնճեան, Ստեփան Փափազեան, Սարգիս Բէշկէկեան։ Հաստատելով նորակազմ Տնօրէն Խորհուրդն իր կարեւոր պաշտօնին մէջ, կ'օրհնեմք, և կ'աղաչեմք զամենազօրն Աստուած որ յօրավիգ լինի իր բարենպատակ գործին մէջ, եւ պարգեւէ կարողութիւն, որպէս զի կարենայ ի գլուխ հանել իր մարդասիրական ջանքերն և արտադրել ակնկալեալ օգուտն ի մխիթարութիւն այն ամէն աղքատ հիւանդաց որք անմիջական դարմանի և յարատեւ խնամոց կ'կարօտին։ Քաղցր պարտաւորութիւն կ'համարինք մեր շնորհակալութիւնն յայտնել նախորդ Տնօրէն Խորհրդոյն որ ամէն ջան, փոյթ և խնամ տարած է իր միամեայ պաշտօնավարութիւնն օգտակար և արդիւնաւոր ընծայելու, և իրաւամբ մեր հայրական գոհութեան և օրհնութեան արժանանալու։ Օրհնելով Պատ. Հիմնադրաց Ժողովդ և նորակազմ Տնօրէն Խորհուրդն և տարուած ջանքերն ու աշխատութիւնները, կ'նուիրեմք մեր հայրական սիրոյ ողջոյնն և օրհնութիւնը։ Մնամք աղօթարար, ևն. ևն.»

—Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին Հոգաբարձութիւնը կ'գրէ մեզ.— «Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտք կ'համարի իր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել Պ. Տիգրան Սարգսի որ Սինկափուրի ազգայիններէն հանգանակելով քսան անգլ. ոսկի ղրկած է ի պէտս պատսպարելոց. նոյնպէս բնիկ Աբարկիրցի Պետրոս էֆ. Կարապետեանի որ քաղաքս գտնուած ժամանակ Հաստատութեանս չորս անգլ. ոսկի նուիրած է։»

—Խասգիւղի Աղքատախնամը նամակաւ մը շնորհակալութիւն կ'յայտնէ ծանօթ բեկարոյժ (գըրըգճը) Միքայէլ էֆ. Շահնազարեանի, որ քանիցս Պոլսէ Խասգիւղ երթեւեկելով, անձնուիրաբար խնամած է թաղին Ներսէսեան վարժարանի աշակերտուհիներէն Օր. Հայկանոյշ, որ յիշեալ վարժարանի պարտէզին պատէն, զբօսանքի ատեն, անուշադրութեամբ փողոցն ինկած էր։ [Հսկողն ո՞ւր էր նոյն պահուն։]

—Տիարպէքիրէ մեզ կ'գրեն Օգոստ. 18 թուով.— «Տեղւոյս գաւառական Ընդհ. Ժողովն, ինչպէս նաեւ կրօնական և Քաղաքական Ժողովները կազմալուծեալ են բոլորովին։ Տնտեսական Խորհուրդ գոյութիւն չունի երեք տարիէ ի վեր։ Թաղական Խորհուրդն եւ Աղքատաց Խնամակալութիւնը միայն շարունակած էին կաղն ի կաղ, և այժմ Թաղ. Խորհրդոյ սենեակն ալ փակ է։ Վարժարանաց երկու անդամէ բաղկացեալ հոգաբարձութիւնն ալ հրաժարած է քանի շաբաթէ ի վեր, եւ հիմակ հրաժարելու ա՛լ մարդ չմնաց։

—«Անցեալ կիր. առաջնորդարանի մէջ վէճ ծագեցաւ առաջն. տեղապահին և մէկ քանի ազգայնոց միջեւ որք հաշիւ կ'պահանջէին եղեր։ Ժողովրդային նուիրատուութիւնք դադրած են թէ՛ եկեղեցւոյ, թէ վարժարանին եւ թէ Որբանոցին։ Տ. Եզեկիէլ Վ. ի զուր կ'ջանայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմել։

—«Մէկ քանի օր առաջ Տիարպէքիր ժամանեց գերմանացի մը որ անմիջապէս ձեռնարկեց Որբանոց մը եւ Արհեստանոց մը հիմնելու։ Այս նպատակաւ երեք տուն վարձեց որոց մէջ պիտի պահէ 400 որբեր։ Նախնական պատրաստութիւններն յանձնելով տեղացի Հայու մը, մեկնեցաւ յՆդեսիա։

—«Գաղթողներու թիւը չատցաւ վերջին շաբաթներ։»

—Նիկոմիդիայէ մեզ կ'գրեն Սեպտ. 12 թուով.—«Ս. Խաչի տօնին առթիւ իբր 150 կառք ուխտաւոր որք Պոլսէն եկած էին, ճամբայ ելան դէպ Արմաշ։ Միւս կողմէ Փոքր Ասիայէն չոգեկառքով չատ ուխտաւորներ հասած են Ատապազար, ուրկէ կառքերով մեկնած են Արմաշ։»

(*).—Այս գումար Խմբագրութեանս կողմէ յանձնուած է Ս. Պատրիարք Հօր։ (Ծ. ԽՄԲ.)

''ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՇԱՀԱՆԿԻՐԵԱՆ. (Պ....)—Ձեզ յանձնուած հաշիւները նամակով մը, իսկ գումարը փոխ՚'գրով մը կրնաք ղրկել մեզ։ Մեք այլ եւս ներկայացուցիչ չունինք այդ տեղ։ Շաբաթ մը եւսքը պիտի դադրեցնենք թերթին առաքումն այն բաժանորդներուն որոց հաշիւը կարգադրուած չըլլայ մեր քով։

ՄԵՐ ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Պրուսայի մեր գործակալ այն քաղաքէն (ու Թուրքիայէն) մեկնած ըլլալով, Բիւզանդիոն երկրորդ անգամ դժբախտ կ'ըլլայ իր Պրուսայի Գործակալութեան նկատմամբ։ Հարկադրուած ենք ջնջել մեր Պրուսայի Գործակալութիւնն, եւ կ'ծանուցանենք տեղւոյն մեր յարգոյ բաժանորդներուն թէ չաբաթ մը եւսքը պիտի դադրեցնենք այն բաժանորդաց թերթերուն առաքումն որոց բաժնեգինը մեզ հասած չէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Գոսովայի և Մանասթըրի նահանգներուն դատական քննիչ անուանեցաւ Էնկիւրիի վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Ղալիպ էֆ.։ Տրապզոնի և Գասթէմունիի նահանգներուն դատական քննիչ անուանեցաւ Պէրութի վերաքննիչ Ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Զիւհտի էֆ.։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սղերդի Քաղթէացւոց արքեպիսկոպոս Տ. Եուսուփ Էմմանուէլի, և Մանասթըրի, Վառնայի և Տիւրաձոյի մետրապոլիտներուն, ինչպէս նաեւ զանազան կարգի պատուանշաններ՝ ուրիշ պուլկար եկեղեցականներու։

—Լիազմթի ոսկի չքանշան շնորհուեցաւ Պուլկարիոյ Էկզարք Տ. Եօսէֆի, և արծաթ չքանշան՝ Բուլ. ձուքի մետրապոլիտ Տ. Գրիգորիոսի։

ՀՈՏԷՅՏԱՅԻ առջեւ որոշուած է պատսպարեալ նաւահանգիստ մը շինել, որ կարենայ վեց չոգենաւ և 100ի չափ նաւեր պարունակել։ Այս նաւահանգստին արտածութեանց եւ ներածութեանց տարեկան գումարը մինչեւ 2 միլիոն ոսկւոյ կ'հասնի։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մաքսատան անցեալ տարուան հասոյթն եղած է 20,748,673 ղչ. 8 փր. որ նախընթաց տարւոյ հասոյթին հետ բաղդատմամբ՝ չորս միլիոն 143,236 ղչ. աւելի է։

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆՆ սկսած է բարձրանալ Եւրոպիոյ և Ռուսիոյ հրապարակներուն վրայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԻՆ մայրն, որ ամրան եղանակը մայրաքաղաքս կ'անցնէր, 15 օրէն Եգիպտոս պիտի վերադառնայ։

ԻԶՄԻՐԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՑ առջեւ, թուրքերէնէ զատ օտար լեզուի գործածութիւնն ասկէ առաջ արգիլուած էր։ Սակայն այս արգելք չատ անգամ սնանկութեան դատերու առթիւ դժուարութեանց տեղի տալով, որոշուած է այս կարգի դատերու մէջ ֆրանսերէն լեզուով դատասացութիւններն եւ լսել այսուհետեւ։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱՐՈՒՄ.—Շբ. միջօրէէն վերջ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ և Անգլիոյ դեսպանք գումարուեցան Ֆրանս. դեսպան Մ. Գանպոնի քով, և օրուան քաղաքական խնդրոյն վրայ խորհրդակցեցան։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Մոնիթէօրի մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Պերլինի պայմանադրական կառախումբը Սեպտ. 30ին մայրաքաղաքս պիտի բերէ մէկ մասն այն կառքերուն և երիվարներուն զորս Կայս. ամոլը պիտի գործածէ Պաղեստինի մէջ իր ուղեւորութեան առթիւ։ Պերլինի լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Պերլինի Օսմ. դեսպանատան Բ. զինուորական կցորդ Էնվէր պէյ հրաւէր ստացեր է Գերմանիոյ կայսեր ուղեւորութեան մասնակցելու ի Պաղեստին։ Կայսրը, կայսրուհին, պալատան տիկնայք, պաշտօնատարք, զինուորական հետեւորդք և սպասաւորք, ընդ ամէնն 100 հոգւոյ կարաւան մը պիտի կազմեն։ Կ. Պոլսոյ մէջ պաշտօնական ընդունելութիւնէն յետոյ, կայս. ամոլը պիտի անցնի Մարմարայէ, Դարդանէլէ, Եգէական ծովէն, Սուրիոյ եզերքը պիտի քերէ, հանդիպելով Պէրութ, Սիդոն և Տիւրոս, և Հոկտեմբեր 26ին ցամաք պիտի ելնէ ի Հայֆա։ Հոկտ. 29ին տեղի պիտի ունենայ կայսեր հանդիսաւոր մուտքն ի Ս. Քաղաքն, և Հոկտ. 31ին պիտի կատարուի բողոքական տաճարին օծումը։ Երուսաղէմէն կայսրն և իր հետեւորդք պտոյտներ պիտի կատարեն Երիքով, Բեթղեհէմ և ուրիշ սրբավայրեր։ Վերադարձը տեղի պիտի ունենայ Պաղեստինի մէջէն։ Կայս. կարաւանը Նազարէթի, Տիբերիոյ և Կափառնաումի ճամբով Հայֆա պիտի հասնի, ուսկից Պէրութ պիտի երթայ և անտի ալ երկաթուղիով Դամասկոս։ Լիբանանու մէջ պտոյտ մը կատարելէ վերջ Պէրութ պիտի վերադառնայ։ Կայս. ամոլը Պաղեստին հասնելուն պիտի ընդունուի գերման պատուակալ օրիորդներէ, որոց հագուստները մասնաւորապէս շինուած են Մակտէպուրկի մէջ։ Իսկ Եգիպտոսի մէջ, կայս. ամոլին արժանավայել ընդունելութիւն մ'ընելու համար, Գահիրէի փողոցները դրօշակներով պիտի զարդարուին կայս. Թափօրին անցնելիք ճամբաներուն վրայ։

ԵՄԷՆԻ ՍՈՎԸ.— Հոտէյտայի մէջ կազմուած յանձնաժողովը սկսաւ Եէմէնի նահանգին կարօտելոց բաշխել 15,850 պարկ ալիւր, 500 հազար քիլօ բրինձ, 200 օսմ. ոսկի և 900 մէճիտ, առանց հաշուելու Պասրայէ և Ատանայէ ղրկուած արմտիքը։ Բաշխումը տեղի ունեցաւ Հոտէյտայի մէջ մարդ գլուխ 15 օխա ալիւր։ Իսկ դրամական օգնութիւնը բաշխուեցաւ հեռաւոր գիւղերու, ուր արմտեաց փոխադրութիւնը դժուարին էր։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Եղեռնադատ Ատեանն երէկ մահուան դատապարտեց Ցովսէփ անուն անձն, որ ի Բերա Ցովհաննէսին դրամը կողոպտած և գիշերապահ Գասպարն սպաննած ըլլալու ամբաստանութեան տակ կ'գտնուէր։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր, ժամ 5ին ատեններ, Պալաթու պուլկարական եկեղեցւոյն դիմացը, փայտաչէն տունէ մը հրդեհ ծագելով, 6 տուներ հրոյ ճարակ եղան։

—Իզմիրի Նիփ կոչուած անտառներն երեք օրէ ի վեր կ'այրին։ Հովիւները պատճառ եղած են այս աւերիչ հրդեհին։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՀՐԴԵՀԻՆ վրայ, մեր թղթակցին գրած սեպտ. 12 թուակիր նամակն հազիւ երէկ իրիկուն մեր ձեռքն հասաւ, որմէ կ'քաղենք հետեւեալ կարեւոր կէտերը.—«Թէեւ հրդեհին ծագման պահուն ամէն ազդեցիկ անձինք և կառավարական իշխանութիւնք հրդեհին վայրը փութացին, սակայն ջրին անբաւականութեան պատճառաւ, ապարդիւն մնացին իրենց ջանքերը։ Միւս կողմէ գոնէ խելահասութիւն ալ չունեցան հրդեհէն քիչ մը հեռի քանի մը չէնք փլցնել և հըրդեհին յառաջխաղացութիւնն արգիլել։ Մինչեւ իսկ պոռացողներ ալ գտնուեցան թէ «սաչափ հարիւր ոսկի հիմակ կ'համրենք, եթէ սա տախտակչէն կըղիւացել վայրը [գրեթէ 5-6 մետրանոց ծովեզրին կից] վայրկենապէս քանդուի, որոց տեղ քարաչէն կառուցանելու պատրաստ ենք»։ սակայն կարեւորութիւն չտրուեցաւ կամ չուզուեցաւ տրուիլ, սակայն երբ հրդեհն սկսաւ շուկային կեդրոնը դիմել, այն ատեն միայն այս հնարքին դիմուեցաւ և քանի մը չէնքեր փլցուելով, հրդեհը մարեցաւ։

«Այրած չէնքերուն ընդհ. գումարն է 135 կտոր. իսկ այրած վաճառքներուն արժէքն է իբր 100,000 ոսկի, որոց $^{1}/_{10}$ն ապահովագրուած էր, Ռօյըլ, Իւնիօն և Ֆինիքս ընկերութեանց կողմէ։ Ամէնէն մեծ վնասը կ'վերաբերի ալիւրի գործարանատէր Անդրէաս Բադրիքիօսի, որ 25—30,000 ոսկի կորսնցուց քանի մը ժամուան մէջ. լածիս նայելով ապահովագրած ալ չէր։ Գալով մնացեալ վնասուց, մեծագոյն մասը մերազնէից կ'պատկանի։ Տեղւոյս արմտեաց վաճառականութիւնն ամէնէն աւելի վնասուած է, նկատելով որ կալերը լրացած և գիւղացւոց բերքը մթերուած էր քաղքիս մէջ։ Նոյնպէս առաղձի մթերանոցներն ալ իրենց պաշարը դիզած էին։ Ազգ. փուռն այս անգամ ալ օգտակար հանդիսացաւ ժողովրդեան, առատ և ճերմակ հաց մատակարարելով ժողովրդեան։ Կ'ըսուի թէ Պոլսէն ալիւր յանձնարարուած է։ Քաղաքիս մէջ չուրջ 10—15 ջրհաններ կ'գտնուին, բայց պէտք եղած թուով դոյլ եւ այլ գործիներ կ'պակսին, արդիւնք թաղապետական անհոգութեան»։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Ելմտական նախարարութեան արկղակալութեան դիւանին տնօրէն Մէհմէտ Լութֆի պէյի Գանըլճայի ծովեզերեայ ապարանքէն գողցուած են 86,900 ղրշ. և 30,000 ղրշ.ի ալ գոհարեղէն։

ՆԱԽԱՐՇԱՒ.— Թարապիոյ նաւարշաւն երէկ տեղի ունեցաւ։ Այս մրցման մասնակցեցան միայն օտար պահականաւերուն նաւակները։ Ա. մրցումը կատարեցին հինգզուգաթի մակոյկներն, և Ա. մրցանակը չահեցաւ Ֆրանս. Պօմպ պահականաւին մակոյկը, Բ. մրցանակն՝ Իտալէէն մակոյկը։ Բ. մրցում,—վեցզուգաթի մակոյկներու միջեւ, Իտալէն՝ Ա. մրցանակ, Քոլքիդէ՝ Բ., Զապորէճ՝ Գ.։ Գ. մրցում, քառազուգաթի մակոյկներու միջեւ, Ա. մրցանակ, իտալական Մէտղըը, Բ.՝ Քոլքիդէ։ Դ. մրցում, քառազուգաթի թեթեւ մակոյկներու միջեւ, Պոմպ Ա. Իտալէն՝ Բ։ Ե. մրցում, տասնըզուգաթի մակոյկներով, Մէտղըը՝ Ա., Զապորէճ՝ Բ., Պոմպ Գ։ Զ. մրցում. Նէնֆ՝ Ա., Քոլքիդէ՝ Բ., Լոըըէյ՝ Գ. մրցանակ ստացան։

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ կատարելապէս վերահաստատուեցաւ Իփէկի (Գոսովայի նահանգ) մէջ։ (Մօնիթէօռ)

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Սելանիկի նահանգին Լանգազա գաւառակին մէջ, աւազակախումբ մը, ագարակ մը մտնելով, 4 տղաքներ առեւանգած և լեռը տարած էր։ Ոստիկանք յաջողեցան ձերբակալել 7 աւազակներէն 4ն և տղաքն ազատել։ Միւս 3 աւազակներն ալ փութով կ'հալածուին։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՏՂԱՅ.—Բերա, Թիւնէլի կայարանին մօտ, նախընթաց գիշեր, Իտալացիի մը բնակած տան դրան վրայ կախուած գտնուեցաւ նորածին մանուկ մը, որ տակաւին չէր մկրտուած։ Ընկեցիկ մանուկն ոստիկանութեան յանձնուեցաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ Ատեանն ի մօտոյ պիտի դատէ Ալի Օսման անուն ապիրատ մը, որ Գասըմ փաշացի հայ աղջիկ մը բռնի հրապուրած և ձերբակալուելով բանտարկուած է։

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱԲԱՅԻ երկաթուղւոյ Ագչէհիր-Ուշագի և Ուշագ-Գարահիսարի մասնաճիւղերուն վերջնական ընդունելութիւնը կատարելու համար, ի մօտոյ երկու յանձնախումբեր պիտի ղրկուին տեղւոյն վրայ։

ԿԵՂԾ ՄԷՃԻՏԻԿՆԵՐ.—Ֆրնտըգլըցի կօշկակար Նորկի զոյգ մը կօշիկ ծախելով, յաճախորդէն 6 մէճիտ կ'ընդունի, բայց ի վերջոյ կ'տեսնէ որ անոնք կեղծ են։ Ինքն ալ կ'ուզէ կեղծ դրամներն ուրիշի մը քշել, և վերջապէս կ'յաջողի Ղալաթիոյ կողմը կօշկակար Նիքոլիի քշել։ Այս վերջին ալ անոնց կեղծ ըլլալն հասկնալով, Նորկիի կ'վերադարձնէ։ Աստի կռիւ մը կ'ծագի երկու կօշկակարներուն միջեւ, և վերջապէս իրողութիւնն ոստիկանութեան իմաց տրուելով, երկուքն ալ կ'ձերբակալուին և Բերայի կառավարչութեան կ'յանձնուին։

ԱՐԿԱԾ. — Աֆխաբարճ առագաստանաւ մը, որ չափէն աւելի բեռ առած էր, երբ երէկ Սեւ ծովէն Գավագ հասաւ, սկսաւ ջուր առնել և ընկղմիլ։ Սակայն նաւաստիք կրցան ազատիլ։

—Մահմուտէի 11 թիւ չոգենաւն, երէկ ժամը 8 ին միջոցները, Մավունայի մը ընդհարեցաւ, որ քիչ մնաց պիտի ընկղմէր, եթէ նաւահանգստի Վարչութիւնն օգնութեան հասնելով, ցամաք չքաշէր զայն։ Մավունան արաբական Էլ-Գահիրէ չոգենաւէն 95 պարկ թէմպէքի առնելով, Ղալաթիոյ քարափը տանելու վրայ էր։ Թէմպէքիներն, որք բոլորովին թրջեցան, Ռէժիի ընկերութեան կ'վերաբերէին և ապահովագրուած էին։

ՄԷՆԷՄԷՆԻ Ցունաց եկեղեցւոյ բակին մէջ գտնուած դպրոցէն անցեալ ԴՇ. հրդեհ ծագելով, 2 ժամու մէջ դպրոցն, եկեղեցւոյ յարակից երկու չէնքեր և զանգակատունն հրոյ ճարակ եղեր են։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչութեան փաստաբան Գ. Աբիկեան էֆ, բողոք բարձեր է Սէրվէդի դէմ, որ իր անուամբ կեղծ նամակ մը հրատարակած է եղեր։ Աբիկեան էֆ. կ'ըսէ թէ այսպիսի նամակ մը ո՛չ գրած է և ոչ ալ Սէրվէդի ղրկած։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Բարիզի մէջ լարուած որոգայթներու և վերջին դէպքերու չարքին մէջ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի անձնաւորութիւնն և խաղցած դերն ամէնէն աւելի աչքի կ'զարնեն։ Ցայտնի կերպիւ Նախագահը կ'քաջալերէ զինուորականներու կուսակցութիւնը։ Առանց իր հաւանութեան Զօր. Զիւրլէնտէն պիտի չհամարձակէր Բիքարի դատավարութիւնը գործադրել տալ։ Ֆէլիքս Ֆօռ անշուշտ չարաչար խաբուած է սպայակոյտէն և բարձրաստիճան սպաներէ։ Զիւրլէնտէնի հնարքը պիտի չյաջողէր, եթէ Զօր. Շանուան իր ստորագրութեան ներկայացուած և Զիւրլէնտէնէ պատրաստուած հրամանագիրն որ Բիքարի դէմ նոր դատ մը կ'հրամայէր, կարդար։ Ատ աստիճան թեթեւութիւն ներելի է միայն երկար տարիներ պաշտօնավարող նախարարի մը։ Օռօռ հետեւեալ կերպիւ կ'նկարագրէ Բիքարի զինուորական բանտ տարուելուն պատմութիւնը։ «Ֆէլիքս Ֆօռ և Զօր. Զիւրլէնտէն Պրիսոնը խաբեցին։ Զիւրլէնտէն դեռ պատերազմական նախարար եղած ատեն Դատական գործոց նախարար Սառիէնի հաղորդած էր թէ Բիքարը Զինուորական Ատենին առջեւ քաշել պիտի տայ, «Կապոյտ Թղթակի»ը խարդախած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Սառիէն, Բիքարի Քաղաքային դատարանին ներկայացուած ըլլալը Զիւրլէնտէնի յիշեցնելով, այս դատավարութեան ելքին սպասելու հարկն զգացուց։ Զիւրլէնտէն իբր թէ գոհ մնալով այս պատասխանէն, Սպայակոյտի մէջ պատրաստել տալով «կապոյտ թղթակի» խարդախութիւնը, հրաժարականը տըւաւ և Զօր. Շանուան իրեն յաջորդ կարգուեցաւ։ Զիւրլէնտէն Բարիզու զինուորական կառավարիչ եղած ինչպէս, իր թիկնապահներէն սպայ մը նոր Նախարար Շանուանի ղրկեց, որպէս զի իր նախապէս պատրաստուած պաշտօնագրերն ստորագրել տայ։ Շանուան առանց երկայն բարակ այս թղթերը քննելու, ստորագրեց. այս պաշտօնագրերուն մէջ կ'գտնուէր Բիքարը Զինուորական Ատենին առջեւ քաշելու հրամանագիր մը։»

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Անակնկալ լուրեր կ'հասնին Ծայրագոյն Արեւելքի մայրաքաղաքէն։ Չինու Մայր-կայսրուհին երրորդ անգամ է որ իշխանութեան գլուխ կ'անցնի. այս 64նոց Տիկինն իր որդեգիր որդւոյն վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի։ Ձու Հիցի Մայր-կայսրուհին արդէն քսան տարի [1861էն մինչեւ 1881] իր ամուսնոյն՝ կայսր Իչուլին, և յետոյ մինչեւ 1889 առանձին խնամակալ եղած է. հաստատուն նկարագրով այս հեռատես կայսրուհին պինդ պահպանողական է, բարենորոգումներու հակառակ։ Ճաբոնի նախկին նախարարապետ մարքիզ Իթոյի պաշտօնը ներկայ պարագաներու մէջ բոլորովին անյաջողութեան մատնուած է. Չինու և Ճաբոնի միջեւ զինակցութիւնը ջուրն ինկած կրնայ նկատուիլ։ — Կայսրը 24 տարեկան երիտասարդ մ'է, որ 1889 Մարտի 4էն ի վեր առանձինն կ'վարէր պետական գործերը։

—Կայսերական հրամանագիր մը կը հաստատէ Մայր-կայսրուհիին Պետական գործոց մէջ ստացած ազդեցիկ դերը։ Կայսեր գլխաւոր խորհրդական Քանք փախած է և դեռ բռնուած չէ. կ'կարծուի թէ Շանկայ կ'գտնուի։ Լի-Հունկ-Չանկի նորէն իշխանութեան գլուխ անցնիլը Մայր-կայսրուհիին շնորհիւ եղած է, պարզապէս Ճաբոնցի մարքիզ Իթոյի պաշտօնն անյաջողութեան մատնելու համար։ Իթոյի պաշտօնն էր կայսեր գործադրել տալ բարեկարգութեանց ծրագիրը։

—Մայր կայսրուհին վերջին աստիճան նեղացած է Լի-Հունկ-Չանկի պաշտօնանկութեան առթիւ Ռուսիոյ բռնած ընթացքին և Անգլիոյ դեսպան Մաքտօնալտի մեքենայութիւններուն համար։

—Կայս. պատուիրագիր մը կ'հրամայէ որ պետական պաշտօնեայք Մայր կայսրուհիին առջեւ ելած ատեն ծնրադրեն։ Խռովութիւնը հետզհետէ կը ծաւալի և հասած է մինչեւ Հունան գաւառը։ Կացութիւնը ծանր է եւ վտանգաւոր։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱԾ.—Բրակայի մէջ բարձրաստիճան եկեղեցական մը անձնասպան եղած է։ Գերպ. Գահլ, Նախկին խոստովանահայր Աւստրիոյ հանգուցեալ Մարիա Աննա կայսրուհիին, կ'պատրաստուէր Մայր եկեղեցի երթալ, որպէս զի Էլիզապէթ կայսրուհին համար կատարուելիք կրօնական արարողութեանց ներկայ գտնուի. յանկարծ իր բնակած տան պատուհանէն ինքզինք վար նետեց և անմիջապէս մեռաւ։

ՔՈՆՆՈԹԻ ԴՈՒՔՍՆ, Անգլիոյ Թագուհւոյն որդին, որ վերջին Ֆրանսական ռազմափորձերուն ներկայ էր ի Մուլէն, կ'գտնուէր Նախագահ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի քով, ի դիմաց օտար զինուորական կցորդներուն հետեւեալ ուղերձն արտասանեց հացկերոյթին միջոցին. «Շնորհակալ եմ Տէրութեան Պետին՝ մեզ ցոյց տուած բարեսրտութեան համար։ Իբրեւ ամէնէն հրապուրելի յիշատակներէս մին միշտ պիտի պահեմ 1898 տարուան ռազմափորձերու յիշատակը։ Թոյլ տուէք ինձ ըսել թէ ո՛րքան համակրութիւն կ'տածենք Ֆրանսական Բանակին համար, այն բանակին որ ա՛յնքան սիրելի է մեր ժողովրդեան, այն բանակին որ այնքան մեծ անցեալ մ'ունի։ Իբրեւ Անգլիական Բանակին մէկ սպան և իբրեւ Արքայական Ընտանիքին մէկ անդամը, ամենամեծ հաճոյք մ'է ինձ համար Ֆրանսացի ընկերակիցներուս մէջ գտնուելու մեր բանակին զանազան պատերազմաց ընկերակիցներուն մէջ։ Կ'յուսամ որ մեր բանակներն երբեք թշնամի չպիտի ըլլան, և թէ բարի ընկերակցութիւնը միշտ և հանապազ գոյութիւն պիտի ունենայ մեր մէջ։ Ցանուն օտար սպաներուն, թոյլ տուէք ինձ մեր ամենաջերմ երախտագիտութիւնն յայտնել բոլոր այն պատիւներուն համար զոր ցոյց տուիք մեզ, և որք մեր ամենէն հաճելի յիշատակը պիտի ըլլան, երբ մեր երկիրները դառնանք։» Ոչ սակաւ սպաներ «կեցցէ» գոչեցին, եւ երաժշտախումբը նախ անգլիական եւ յետոյ ռուսական ազգային քայլերգը նուագեց։—Քոննոթի դուքսին այս ճառին վրայ մեծ գովեստներ կ'կարդան Ֆրանսական օրաթերթերն, որոնցմէ ոմանք նոյն իսկ այս ճառէն կ'հետեւցնեն թէ Ֆաշոտայի խնդիրը բարեկամաբար կարգադրել կարելի պիտի ըլլայ երկու երկիրներուն։ Ռեփիւպլիք Ֆրանսէզ շնորհակալութիւն կը յայտնէ դուքսին, «որ անգլիական ամբոխին մէկ մասին յամառ յարձակմանց դէմ բողոքեց այսպէս, Խրիմու Պատերազմին հին զինակից եղբայրութեան յիշատակն արթնցնելով։» Տէյլա կ'ըսէ. «Անգլիական արքայական Ընտանիքէն Իշխանի մը ներկայութիւնը՝ մեր զօրքերուն համար գրգիռ մ'եղաւ։ Քոննոթի դուքսն իր քաղցրութեամբ եւ անկեղծ ընտանութեամբ մտաւ մեր զինուորաց ներքին կեանքին մէջ, անոնց

ապուրին համը նայեցաւ, մախաղները բանալ տուաւ, և ասանկով անոնց համակրութիւնը շահեցաւ ։

ՕՐԱՆԺԻ ԱԶԱՏ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախագահ Մ. Շթայն Թրանսվալի մայրաքաղաքն այցելեց ։ Քրիւկէր նախագահ կայարանին մէջ դիմաւորեց զայն ։ Զանազան ուղերձներ կարդացուեցան, որոց ի պատասխանի, Մ. Շթայն յայտնեց թէ իր այցելութիւն պիտի ամրապնդէ երկու Հանրապետութեանց կապերն, և թէ Քրիւկէր նախագահն իր կեանքին մնացեալ օրերը խաղաղութեամբ պիտի անցընէ ։ Նախագահ Շթայն աւելցուց թէ երկու պետութիւնք զինուորական ո և է գաղտնի պատրաստութիւններ տեսած չեն Հարաւային Ափրիկէի անդորրութիւնը խանգարելու համար ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Զօր. Աւկուստին որ Սպանիա դարձած է, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ ։ —«Սպանիայէ մեկնելու պահուս գիտէի թէ Փիլիպպեանց կացութիւնը ծանր է ։ Մ. Մօրէ, այն ատեն գաղթային նախարար, որ ըսած էր ինծ այդ բանը, սապէս աւելցուց. «Եթէ Ամերիկայի հետ պատերազմ ծագի, խընդիրն այն ատեն աճաւելի պիտի ըլլայ ։» Պարսելոնայէ նաւ նստած ատենս կառավարութիւնն հեռագրաւ իմացուց ինծ թէ Փիլիպպեանց Զամպալ գաւառին մէջ ապստամբաց մէկ քանի հրոսախմբեր երեւան ելած են ։ Հոնկ-Քոնկ համնելուս հաստատուեցաւ ապստամբութեան ծագումն, և մինչեւ Սէպիւ տարածուիլը ։ Մանիլայէ անմիջապէս ստիպուեցայ հեռագրել Մատրիտ թէ ապստամբութիւնը կ՚տարածուի, բայց յայտնեցի միանգամայն որ եթէ Մ. Նահանգաց հետ պատերազմ չծագի, կարող եմ ապստամբները զսպել ։ Այս էր կացութիւնն երբ Քավիդէի դէպքերը վրայ եկան ։ Ծովակալ Մոնդօյօ քանի մը հին փայտեայ մարտանաւերով դուրս ելաւ Սիւպիկ երթալու, բայց երկու օր վերջ ստիպուեցաւ ետ դառնալ, և ծովակալ Տիուէյի հզօր Տորմիղը շատ մօտէն անոր հետեւեցաւ ։ Մեր մարտկոցները Քորէճիտօր կղզիէն Ամերիկացւոց վրայ կրակ ըրին ։ Բայց հրետանին խախուտ հիմերու վրայ հաստատուած էր, ուստի առաջին հարուածներէն ետք լռութեան դատապարտուեցաւ ։ Լոյսը ճեղքուելուն նշմարեցինք Ամերիկացւոց անգթութիւնները ։ Ժամ մը վերջ Սպանիական Տորմիղն ա՛լ գոյութիւն չունէր ։ Մեր նաւակները կրցածնին ըրած էին ։ Ծովակալ Տիուէյ հրաւիրեց զիս անձնատուր ըլլալու, և սպառնացաւ քանդել աւերել քաղաքը ։ Պատասխանեցի. — «Քանդեցէք, բայց քանի որ ողջ եմ, Սպանիական դրօշը պիտի ծածանի Մանիլայի աւերակներուն վրայ ։» Այն ատեն սկսան ծովային և ցամաքային պաշարման անձկութիւնները ։ Ապստամբութիւնը շատ զօրեղ հանգամանք մ՚առած էր, Ամերիկացիներէն գրգռուելով ։ Բոլոր քաղաքներուն մէջ պատերազմը մարդավայել կերպով կ՚շարունակուէր, բացի մէկ քանի մասնակի դէպքերէ ։ Ընտանիքս չբանտարկուեցաւ ։ Ստոյգ չէ թէ Մանիլայի արքեպիսկոպոսը մեկնած ըլլայ քաղաքէն ։ Ծովակալ Տիուէյ և Ակինալտօ երկու անգամ կրկնեցին անձնատուր ըլլալու առաջարկը ։ Բայց երբեք մտքէս չանցաւ անձնատուութիւն ։ Պաշտպան զօրաց դիրքն հիանալի էր ։ Զօրքիս բարոյական ույժ տալու համար կ՚յուսադրէի զիրենք թէ Սպանիա օգնութեան զօրք պիտի ղրկէ ։ Ծովակալ Տիուէյ պիտի ռմբակոծէր քաղաքն ուր հազարաւոր անմեղներ պիտի մեռնէին ։ Իշխանութեանց ո և է ժողովին ներկայ չգտնուեցայ և ո և է խորհուրդ չտուի ։ Չգիտէի նոյն իսկ թէ ի՛նչ կ՚անցնէր կ՚դառնար պաշտօնապէս ։ Մանիլա անձնատուր եղաւ. հետեւաբար վըտանգն անցած էր ։ Պայքարը գոյութիւն չունէր, ուստի արտօնութիւն խնդրեցի մեկնելու, որովհետեւ դըժուարին կացութեան մէջ կ՚գտնուէի ։ Ապահով եմ թէ մինչեւ վերջին շունչս կատարեցի պարտքս իբրեւ զինուոր, իբրեւ սպանիացի ։»

—Փիլիպպեանց մէջ Սպանիացիք բաւական տեղեր ունին իրենց ձեռքը ։ Ալպէյ գաւառին մէջ եօթն նաւահանգիստ տակաւին իրենց իշխանութեան ներքեւ կ՚գտնուին ։ Այդ գաւառը բամպակ արտադրող գլխաւոր կեդրոնն է կղզիախմբին մէջ ։ Վերջին կռիւներուն հետեւանօք արտերուն շատն աւրուած են ։ Եթէ անյապաղ հաշտութիւն չկնքուի, հաւանական է որ բնիկներն ու Սպանիացիք նոր բախումներ ունենան ։

— Հաշտութեան Յանձնաժողովի անդամներէն և Սպանիոյ Ծերակոյտին նախագահ Մ. Մոնթէրօ Րիօս հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ. «Իբրեւ անդամ Բարիզի Հաշտութեան Յանձնաժողովին ունեցած բացառիկ դիրքս թոյլ չի տար ինծ որ բոլոր գիտցածս ըսեմ մեր ներկայ կացութեան վրայ ։ Շատ տխուր տեսարան մ՚է դիտել թէ մեր բոլոր քաղաքագէտներն իրարու վրայ կ՚նետեն Սպանիոյ աղէտներուն պատասխանատուութիւնը ։ Արդարեւ անձնիւր ոք պատասխանատու է անոնց համար ։ Ես միշտ մեր գաղթականութեանց ինքնօրինութեան կուսակից եղած եմ, վասն առաջիններն եմ կարծողներէն թէ Սպանիա չէր կրնար իր գերիշխանութիւնը պահել այդքան հեռաւոր գաղթավայրերու վրայ ։ Հիմա աւելորդ է խօսիլ մեր աղէտներուն վրայ ։ Սպանիոյ համար պէտք էր կռուիլ և ազդեցիկ մարդ մը, որ ժողովրդային աղաղակներուն դէմ դնէր և պատերազմի չելնէր Մ. Նահանգաց դէմ» ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնն հրահանգ խնդրած է Լոնտոնէ թէ Խայպէրի կիրճն ի՞նչ տեսակ հսկողութեան տակ առնել պէտք է ։ Հնդկական գործոց նախարար Լորտ Ճորճ Համիլթըն այս մասին ծրագիր մը կը պատրաստէ ։ Կալկաթայի անգլիական իշխանութիւնք կ՚կարծեն թէ ի մօտոյ Աֆրիտիները բոլորովին պիտի զսպուին և Խայպէրի կիրճը պիտի մաքրուի ապստամբներէն ։

ՖԱՇՈՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ֆրանսական թերթերը կ՚յայտարարեն թէ Ֆաշոտայի ֆրանսական զօրքերէ գըրաւուելուն լուրը տակաւին շատ որոշ և պաշտօնական կերպով յայտնի չէ. հետեւաբար Լոնտոնի եւ Բարիզի մէջ բանակցութեանց առիթը չի ներկայանար, ֆրանսական կառավարութիւնը դեռ բոլորովին անգէտ կ՚ձեւանայ Մառշանի արշաւախմբին Ֆաշոտա մըտնելուն նկատմամբ ։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Նիւ Եորքի Թրիպիւն թերթին խմբագիրներէն մին Ուաշինկդընի ռուս դեսպանին հետ ունեցած տեսակցութեան վրայ խօսելով կ՚ըսէ.—«Թէեւ Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ շահերը բոլորովին տարբեր են, երկու Պետութիւնք իրարու հետ գժտելու պատճառ մը չունին ։ Հիմա սակայն երկու ազգերն առեւտրական հրապարակներուն վրայ շատ մօտիկ դըրացի եղան և նոր հակառակութիւններ կրնան ծագիլ ։ Բայց Ռուսիա, կ՚ըսէ Թրիպիւն, պիտի ջանայ հաստատուն պահել բարեկամական պայմանները, մանաւանդ երբ Չինաստանի դուռն Ամերիկայի առջեւ ալ բացուեցաւ» ։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՒՏ ՄԸ եղեր է Իտալիոյ Բազալ քաղաքին մէջ, կայծակ մը իյնալուն հետեւանօք ։ Անցեալ շաբթու տիրող բուռն փոթորկի մը միջոցին կայծակ ինկաւ բլուրի մը կատարը գտնուող հինաւուրց եղեւնի մը վրայ ։ Ծառին տեղը տապալել տուաւ զայն իր ներկայութեան, եւ մինչ գիւղացիք կ՚ջանային հանել արմատներն որք շատ խորունկ էին, երեւան ելաւ Ետրուսեան հիանալի գերեզման մը ։ Այս գերեզման բոլորշի ձեւ մ՚ունի բաւական ընդարձակ, քառանկիւն սիւնի մը յեցած, և շուրջը կը գտնուին քարէ տախտակներ, այնպիսի ձեւով մը շարուած որ հիմնական հացի փուռերուն նման կամար մը ձեւացուցած են ։ Իւրաքանչիւր մէկ մէջը հեռու երկու դուռներէ կ՚մտնուի հոն ։ Այս դուռներն այնքան լաւ պահուած են որ կարծես նոր շինուած են ։ Ահա ին պարունակող ամաններ գտնուեցան, ինչպէս նաեւ ալաբաստրէ ուրիշ անօթներ՝ զանազան նկարներով ։ Գտնուեցաւ նաեւ եղան գլուխ մը ։ Պեղման աշխատութիւնք կ՚շարունակուին ։

ԱՒՍՏՐԻԱ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Վիեննայէ կ՚հեռագրուի թէ Խորհրդարանին զանազան կուսակցութիւնք բուռն պայքարի մը կ՚պատրաստուին նստաշրջանի բացման առթիւ որ կ՚կատարուի յառաջիկայ ԵՇ. ։ Չեհ կուսակցութեան գործադիր ժողովը հրաշարարականաւ մը ծանոյց թէ սխալ է թէ զիջումներ առաջարկուած ըլլան Գերմանաց, եւ թէ լեզուաց խնդրոյն մէջ մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքներն այնքան ոչինչ են, որ Չեհ կուսակցութիւնն երբեք չի հաւանիր անոնցմէ բան մը զեղչել ։ Գերման կուսակցութեանց գալով, մինչ ծայրայեղ Գերմանք մինչեւ վերջն ընդդիմանալ կ՚ուզեն, սահմանադրական հողատէրներն ինչպէս նաեւ պահպանողական խմբակներ չափաւորութիւն կ՚քարոզեն ։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՔԱԼԵԼՈՎ.— Ռուս լրագրապետ Բէնկարտըն անցեալները Պերլին ժամանեց, 1894 Օգոստ. 27էն ի վեր աշխարհի շրջանն ընելէ վերջ... քալելով ։ Բէնկարթըն դեռ քալելով մինչեւ Ռիկա պիտի երթայ, ուրկէ ճամբայ ելած էր, որպէս զի աւարտած ըլլայ իր հրաշալի ուղեւորութիւնը ։ 27,000 քիլոմէտր տեղ քալած էր, միշտ առանց առաջնորդի, թէեւ զինեալ էր և հետն ունէր շուներ ։ Երկուքուկէս տարի անցուցած է Ասիոյ մէջ, տասներեք ամիս՝ Մ. Նահանգաց և Քանատայի մէջ, և մընացեալ ժամանակը Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մէջ, ինչպէս նաեւ ծովու վրայ ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տնօրէնութեամբ Մ. Ժ. ՖՕՌԻ, — Բէրա, [illegible] Թիւ 2—4, [illegible] կողմը.—Գիշերօթիկ, Տըմի բանսիոն (ցերեկի ճաշն հոն ընող) և ցերեկօթիկ ։— Այս հաստատութեան մէջ Հայ երիտասարդք կըրնան հետեւիլ թէ՛ Ֆրանսերէնի և թէ իրենց Մայրենի Լեզուի ուսման ։ Ֆրանսերէնի ծրագիրը ճիշտ նոյնն է Ֆրանսայի վարժարանաց ծրագրերուն հետ, և կ՚առաջնորդէ դպրութեանց և գիտութեանց պսակաւորի ստորիճաններուն ։ Ֆրանսերէնի այս կատարեալ դասընթացքին հետ մէկտեղ, վարժարանը մասնաւոր խնամով կ՚ուսուցանէ Թուրքերէն և Հայերէն ։ Աշակերտաց վերամուտն որոշուած է Սեպտ. 9/21էն ։

20—15

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՖԱՇՈՏԱ. Լոնտոն, 24 Սեպտ. — Տէյլի Մէյլ կ՚ծանուցանէ թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Ֆաշոտայի մասին ։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ. Մատրիտ. — Պահպանողականաց պետ Մ. Գամազօ Լոնտոնէ սպառնական նամակ մ՚ընդունած է ծայրայեղներէ ։

ՉԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐ. Լոնտոն.— Մայր կայսրուհին իշխանութեան գլուխ անցնելուն պէս, որոշեց անմիջապէս բըռնել տալ կայսեր խորհրդական Քանկ իշխանն, որ հեղինակն է բարենորոգումներու ծրագրին ։ Եթէ բռնուելու ըլլայ, անտարակոյս պիտի կախուի ։ Թայմզի թղթակիցը կ՚յայտարարէ թէ Քանկ իշխան Անգլիացւոց բարեկամն էր, և Ռուսիոյ մեքենայութիւններուն շնորհիւ պաշտօնանկ եղաւ և մահուան դատապարտուեցաւ ։ Կ՚կարծուի թէ իշխանն անգլիական նաւու մը մէջ կ՚գտնուի ։ Անգլիական նաւատորմին հրամատարն ի հարկին միտք ունի Թագու զինուոր հանելու ։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Բարիզ, 24 Սեպտ.—Վերաքննութեան համար կազմուած յանձնաժողովն իր աշխատութիւններն աւարտած և իր տեղեկագիրը դատական նախարար Սարիէնի ղրկած է ։ Ֆիկառօ կ՚հաստատէ թէ յանձնաժողովն երկու մասի բաժնուած է, մին՝ վերաքննութեան կուսակից է իսկ միւսն՝ հակառակ ։ Վերաքննութեան հակառակ քուէ տուողները վճռաբեկ Ատեանի երեք անդամներն են, իսկ ի նպաստ վերաքննութեան վճիռ տուած են Դատական նախարարութեան մէջ պաշտօն վարող երեք դիւանապետներ ։ Յանձնաժողովին երկուքի բաժնուիլը գէշ ազդեցութիւն ըրած է նախարարութեան վրայ ։ Պրիսոն, Պուրժուա և Տէլքասէ անպատճառ վերաքննութիւն ընել տալ կ՚ուզեն, որպէս զի մի անգամ ընդ միշտ յուզումներու առաջքն առնուի ։— Էսդէրհազի կարեւոր և ծանր յայտնութիւններ ըրած է Տէյլի Նիւզ լրագրին մէջ ։ Յայտարարած է թէ Տրէյֆիւսի դատին մասին միայն երեք հոգի կան որ ճշմարտութիւնը գիտեն և մանրամասն ու ստոյգ տեղեկութիւններ ունին ։ Այս երեքն են, ինքը, Սանտէր [Նախկին պետ Տեղեկութեանց Դիւանին] և Հանրի, որ անձնասպան եղաւ ։

—Բարիզի մէջ գրգռումներն հետզհետէ վտանգաւոր երեւոյթ մը կ՚առնեն. Գաղղիոյ Թագաւորական Տան պետ, Օրլէանի դուքսը Տրէյֆիւսի վերաքննութիւնը մասը փաթթած, Միապետութեան հաստատման կ՚աշխատի ։ Օրլէանի Դուքսին լուսանկարները Բարիզի արուարձաններու պատերուն վրայ հոս ու հոն փակցուած են ։ Նախարարապետ Պրիսոն Էնտէբանտանս Պելժ լրագրի թղթակցին յայտարարած է թէ Հանրապետական կառավարութիւնը բաւականէն աւելի զօրաւոր է այսպիսի փորձ մը անյաջողութեան դատապարտելու համար ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԷ կ՚հեռագրուի թէ նախագահ Մաքինլի մտադիր է Խորհրդարանին Պատգամագիր մը ղրկել և խնդրել որ գաղթային նախարարութիւն մը հաստատուի ։ (Ամերիկացիք գաղթային քաղաքականութեան պիտի հետեւին) ։

[Նոյն Թըղթ. Բըէ-է, 24—25 Սեպ.]

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳՈՂՈՄՊԻԱ.—Իտալիոյ և Գօլոմպիոյ միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնք խզուած են ։ Իտալիոյ կէս-պաշտօնական լրագիրք՝ այս խզման ակնարկելով՝ կ՚հասկցնեն թէ Պապական նուիրակին ներկայութիւնն ի Պակոտա առնչութիւն ունի այն ընդդիմական ընթացքին մէջ զոր Գօլոմպիոյ ծայրայեղ կաթոլիկ կառավարութիւնը բռնած է Իտալիոյ դէմ ։

ՃԱՊՈՆԻ կառավարութիւնն որոշեց 10 միլիոն անգլ. ոսկիոյ փոխառութիւն մ՚ընել եւրոպական հրապարակներէն ։

ՄԱՔԻՆԼԻ նախագահ նամակով մը գովեց խորհուրդն այն հանգանակութեան զոր Մ. Նահանգաց դպրոցական ուսանողք պիտի կատարեն՝ Լաֆայէթ զօրավարին արձանը կանգնելու համար Բարիզի մէջ ։

ՍՊԱՆԻՈՅ Նախարարաց Խորհուրդն անցեալ Ուր. վաւերացուց ի մօտոյ ընելիք 50 միլիոն բէզէթասի վճարման խնդրով ։ Այս գումարէն դուրս է սպանիական զօրքերու փոխադրման ծախքն, որուն համագումարը պիտի հասնի 100 միլիոն բէզէթասի ։ Գաղթային նախարարն յայտարարեց թէ Սպանիոյ պանքան անկարող է Նոյեմբերէ առաջ ո և է վճարում ընելու ։ Պատերազմական նախարարին պաշտօն տրուեցաւ գաղթային և ծովական նախարարներուն մերձաւոր հաշուով յայտնել մինչեւ տարւոյն վերջն ըլլալիք ստիպողական ծախքերուն համագումարն, որպէս զի առոր փոխարէնն հայթայթուի Սպանիոյ պանքային օժանդակութեամբ, որովհետեւ ուրիշ ո և է միջոցաւ դրամ հայթայթել շատ սուղի պիտի նստի ։

—Սպանիոյ Երեսփ. Ժողովին նախագահ Վէկա տէ Արմիյօ մարքիզն յայտարարեր է թէ Խորհրդարանը գումարուի Թերեւս տարեգլուխէն առաջ ։ Այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ վճռաբանել հաշտութեան դաշնագրին վրայ, և ճշտել պատասխանատուութիւնները. որովհետեւ կառավարութիւնն այն ատեն ո՛ և է պատճառ պիտի չունենայ զանոնք արգիլելու ։

—Բորդօ-Ռիքոյի պարպումին յանձնաժողովն որոշեր է որ Սպանիացիք իրենց հետ տանին հին բերդերու թնդանօթներն և ռազմամթերքը ։

—Պաշտօնապէս կ՚հաստատուի թէ Քուպայի պատերազմին համար 1895էն ի վեր ծախսուած է երկու միլիառ բէզէդաս ։

—Ռուսիոյ Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը 40,000 փր. ղրկեր է Սպանիոյ Կարմիր Խաչի Ընկերութեան, բաժնուելու համար սպանեւամերիկեան պատերազմին մէջ իյնող սպանիացի զինուորներու ։ Ռուսական Ընկերութիւնը նոյնքան գումար մ՚ալ առաջարկեր է Ամերիկեան Կարմիր Խաչի ընկերութեան, բայց սա շնորհակալութիւն յայտնելով մերժեր է ։

Ծովակալ Սէրվէրայի ժամանումը ի Մադրիդ.—Ծովային նախարարն և իր թիկնապահք ու ծովային պաշտօնարանի անդամք Մատրիտի կայանին մէջ դիմաւորեցին ծովակալ Սէրվէրա և Եւլադէ և Մորէա հարիւրապետներն որք կ՚հրամայէին Սանթիակոյի առջեւ փճացած տորմիղին, ու մէկ քանի ուրիշ սպաներ ։ Իբր 500 հոգի կ՚սպասէր կառախմբին ժամանման ։ Սէրվէրա վակոնէն իջնելով, լուրջ դէմքով եկաւ կեցաւ նախարարին առջեւ, որուն զինուորական բարեւ տուաւ ։ «Պատրաստ եմ Ձեր Վսեմութեան հրամանին, ըսաւ ։ Պատիւ պիտի ունենամ այսօր իսկ ծովային պաշտօնարանը գալ, ինչպէս որ պարտքս է» ։ Յետոյ ծովակալն ողջագուրեց իր բոլոր պաշտօնակիցներն և մեկնելու պատրաստուեցաւ ։ Ծովային նախարարն իր կառքն հրաւիրեց զայն, բայց Սէրվէրա չընդունեց, եւ Քոմիլլաս մարքիզին կառքը նստաւ ։ Ծովակալին ընկերացող հրամատարք և սպայք զինուորական բարեւ տուին ծովակալ Աունոնի և մեկնեցան կայանէն ։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԻՆ փոքր որդին Մանսուր իշխան, ընկերակցութեամբ իր հօրեղբօրորդւոյն Պաքու գացեր է, ուրկէ արտասահման պիտի երթայ առողջական պատճառներով ։

ԲԷՇԹԱՅԷ կ՚ծանուցուի թէ Երեսփ. ժողովն որոշեր է օրակարգին մէջ անցընել կառավարութեան դէմ անվըստահութեան քուէի առաջարկ մը ։

ՌԻՕ ՏԸ ԺԱՆԷՅՐՕՅԷ (Պրազիլիա) կ՚հեռագրուի թէ անցեալ ԳՇ. շփոթութիւնք ծագեր են ի Սաօ-Բաւլօ ։ Ծայրայեղ տարրերը կ՚ուզէին արգիլել Իտալացւոց ազգային տօնին կատարումը ։ Ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ միջամտել ։ Մէկ քանի ծայրայեղք վիրաւորուեցան ։ Ոստիկանութիւնը կ՚պահպանէ Իտալիոյ հիւպատոսարանը ։ Իտալացւոց դէմ բուռն հակակրութիւն կայ ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ծովեզերաց վրայ Բոլանկէնի և Լիպաւի միջեւ անցեալ ԲՇ. գիշեր բուռն փոթորիկ ծագելով իբր 120 ձկնորս խեղդուեցան ։

ՍՈՒՏԱՆ.— Լոնտոնէ կ՚հեռագրուի թէ հազարապետ Ստիւարդ Ուըրդլի Սուտանէ ԵՇ. Լոնտոն հասեր է ։ Մէկ տեղ բերած է Քիչնէր փաշայի կնքեալ հեռագրեր, զորս անձամբ պիտի մատուցանէ Լ. Սալզպըրիի ։—Ուկանտայէ վերջին լուրեր լուռ կ՚մնան այն կէտին նկատմամբ թէ հազարապետ Մաքտօնալտ մեկնա՞ծ է ։—Մէնկոյէ մեկնող վերջին սուրհանդակին միջոցին նոր ընդհարման մը կ՚սպասուէր ի Մրուլի, Սուտանցիներու և անգլ. զօրքերուն միջեւ ։

ԲՐՈՒՍԻՈՅ Լեհերը կ՚շարունակեն հակառակիլ Լեհերու գերմանացման քաղաքականութեան ։ Լեհական ընկերակցութիւն մը որոշեց հրաւիրել Բոզենի կերպասեղէնաց և պատրաստ հագուստի վաճառականներն, որպէս զի իրենց պէտք եղած նիւթերն արտասահմանէ բերել տան, փոխանակ գերման գործարաններէ հայթայթելու. որովհետեւ կերպասի Սլաւ գործարանատէր չկայ, և ընկերութիւնը կ՚ջանայ պէտք եղած դրամագլուխն հայթայթել նոյնպիսի գործարանի մը բացման համար ։ Երբ մտածուի թէ երեք միլիոն Լեհ կան, կրնայ գուշակուիլ թէ ո՛րքան կ՚վնասուի Արեւելեան Բրուսիոյ գերման տարազագործութիւնն, եթէ այս որոշում գործադրուի ։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՒ առնուած անգլ. լրագիրք խիստ ծանրակշիռ նշանակութիւն կուտան Չինու կայսեր գործէ քաշուելուն և իշխանութեան մայր-կայսրուհիին անցնելուն ։ Երիտասարդ և անգլիասէր կայսրը, կ՚ըսեն, իր մուծած բարեփոխումներուն և Ճաբոնի հետ մտերմութեան համար թշնամիներ յարոյց իրեն, և Լի-Հունկ-Չանկի յիշխանութիւն գտնալն ալ ռուսական յաջողութիւն մը կ՚նկատուի ։

ԱԶԴ.— Վկայեալ ուսուցիչ մը, որ երկար տարիներ լաւապէս պաշտօնավարած է գաւառներն, եւ երկու տարիէ ի վեր Պոլսոյ Ազգ. կարեւոր Հաստատութեան մը դասախարակ ուսուցչի պաշտօնը կ՚վարէ գոհացուցիչ կերպով, պատրաստ է Պոլսոյ թաղերէն միոյն մէջ դասախարակ ուսուցչի կամ Տեսչի պաշտօն ստանձնել ։ Դիմել Չաքմաքճըլար, Մեծ Նոր Խանի դիմաց Մ. Մատթէոսեանի ։ 3—3

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՓՈՂՈՑ [illegible] ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր.	94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր.	135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ »	18 »	Հատուցած վնասք »	90 »
Հատուցած վնասք »	215 »	Ապահովագրեալ գումարք »	246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ [illegible]ՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթիա, Թաշհիսարճի Խան, Օսմ. Պանքային քով

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ԲԱՑՈՒՄ 15 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Գ. Կ. Օ. Ռ.		24 15½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 —
Օսմանլըէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ռ.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ռ	9 22
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ռ.	3 10
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ռ	4 01
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	685 —
» ժուիսանս	»	202 —
» պարտաթ.	»	497 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	310 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	467 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Ս. Ռ.	1 12
» ութ օրուան	»	2 50
Ռումէլի Երկթղ. »	Փր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
20 Փրանքնոց	Ղրշ.	87 18
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 30
Մէթալիք	»	97 20
Ռուսլ Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8 55
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109 17
Բարիզ 3 »	Փր.	23 05
Ֆիորին ժանտա	»	10 90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 26 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէռի Բ.	Ա. Ռ.	47 12
» » » Գ.	»	26 —
» » » Դ. բաց.	»	22 —
» » » Դ. գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Գասսապ	»	83 50
» Օսմ. 3½ %	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Այտընի երկաթուղի	»	11 —
Եգիպտական միացեալ	»	109 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 81
Հելլենական 5 %	»	38 50
Մօնօբօլ Հելլենական 4 %	»	43 50
Ռանթ 4 %	»	32 —
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	93 —
» նոր 6 % 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 46¼
Դրամագեղչ		3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 26 Սեպտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	97 75
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 70
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 25½
ԲԱՐԻԶ, 26 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. բաց.	Փր.	22 35
» » » Դ. գոց.	»	22 45
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	26 40
Օսմանլըէ	»	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 50
Օսմ. Ռէժի	»	285 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	547 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 60
Քրէտի Լիօնէ	»	849 —
Պանք տը Բառի	»	951 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3690 —
Իտալական Ռանթ	»	92 70
Սպանիական արտաքին	»	43 22
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 29½
Դրամագեղչ	»	2 —
ՎԻԵՆՆԱ, 24 Սեպտ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 57
» Լոնտոնի վրայ	»	120 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 —
Օսմ. Ռէժի	»	129 50

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ
ՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանս պիտի վերաբացուի Սեպտ. 15ին ։ Գիշերօթիկ աշակերտները պիտի վերադառնան Սեպտ. 14ի երեկոյին ։ Անսովոր դիւրութիւններ պիտի ընծայուին արդի լեզուներու և վարժարանական ամէն ուսումներու ուսանդման համար ։ Եւրոպական կրթութիւն առած հիւանդապահ մը պիտի գտնուի վարժարանին մէջ ։ Աշակերտուհի տալու համար գրել առ տնօրէն Տր. Փէթրիք, Պայպլ Հաուզ, Սթամպօլ, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սեպտ. 1էն ետեւ, 12—12

ԱԶԴ. — Հրատարակուեցաւ Ցակոբ Էտիլեանի Ման-կա-ն Եփէբը ։ Մանկապարտէզներու յատուկ սոյն երգարանը կ՚պարունակէ ձայնագրեալ երգեր ջութակի և դաշնակի համար ։ Կը ծախուի Պոլիս Ֆինճանճըլար եօգուշ Մատթէոսեան գրատունը. գինն է 6 ղրուշ ։ 3—2

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԱՏԸ

Վերաքննութիւնն որոշուած

ԲԱՐԻԶ, 26 Սեպտ.— Նախարարաց Խորհրդոյ ծանուցուած նիստն այսօր տեղի ունեցաւ Էլիզէի մէջ, Ֆէլիքս Ֆօռի նախագահութեամբ. բոլոր նախարարք ներկայ էին ։ Զանազան գործերու կարգադրումէն յետոյ, դատական նախարար Մ. Սառիէն Խորհրդին բացատրեց այն շարժառիթներն որք Տիկին Տրէյֆիւսի խնդրած վերաքննութեան դատին նպաստաւոր են ըստ իր կարծեաց ։ Մ. Սառիէնի բացատրութեանց հետեւանօք, Նախարարաց Խորհուրդն որոշեց որ դատական նախարարը Վճռաբեկ Ատենի եղեռնադատ ճիւղին առջեւ ղրկէ Տիկին Տրէյֆիւսի պահանջած վերաքննութիւնը ։ Դատական Նախարարը վաղուընէ Վճռաբեկ Ատենի ընդհ. դատախազին պիտի ղրկէ Տրէյֆիւսի դատին թղթածրարն, հրամայելով որ անմիջապէս հաղորդէ Եղեռնադատ Ատենին ։

Ցոյցեր բանակին դէմ

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարաց Խորհուրդը մամլոյ մէկ մասին կողմէ բանակին դէմ ուղղեալ բուռն յարձակումներէն յուզուեցաւ ։ Մ. Սառիէն ըսաւ թէ հրաման ըրած է Հանրապետութեան ընդհանուր դատախազին, խստիւ դատ բանալ բանակին պատւին աղարտողներուն դէմ ։

Մառշանի արշաւախումբը

ԲԱՐԻԶ.—Գաղթականութեանց նախարար Մ. Թրուլյօ յայտարարեց թէ կառավարութիւնն անցեալ Ապրիլէ ի վեր որ եւ է լուր չէ առած Մառշանի արշաւախումբէն ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Ռայխսրադն այսօր գումարուեցաւ ։ Մ. Ֆուքս Դիւանին նախագահ ընտրուեցաւ ։

ԲԷՇԴԱ.— Ընդդիմադիր կուսակցութեան զանազան խումբերն իրարու հետ կ՚միանան՝ Պետական Պայմանագրին քուէարկումն արգիլելու համար ։

ՔՈՓԷՆՀԱԿ.—Թագուհւոյն վիճակը շատ ծանրացաւ ։ Վախճանը մօտալուտ է ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մորնինկ Լիտըր կ՚հերքէ Օպսէրվըր լրագրին հրատարակած այն յայտնութիւնները, զորս Խարթումի հրամատար իբր թէ տեսակցութեան միջոցին ըսեր է եղեր ։ Այս յայտնութիւնք հրատարակուած են դատական յանձնաժողովոյ որոշման վրայ ազդելու համար ։

ԼՈՆՏՈՆ, 26 Սեպտ.— Քիչնէր փաշա Ֆաշոտա հասնելով զայն Ֆրանսացի զինուորներուն կողմէ գրաւուած գտաւ ։ Քիչնէր փաշա իսկոյն հարիւրապետ Մառշանի յայտարարեց թէ ինք լիազօր հրաման ստացած է իր Տէրութեան կողմէ Ֆաշոտան գրաւելու համար ։ Մառշան ալ պատասխանելով ըսաւ թէ ինք չի կրնար Ֆաշոտայի մէջ պարզուած ֆրանսական դրօշը վար առնել մինչեւ որ իր Տէրութեան կողմէ այդ մասին հրաման մը չստանայ ։

ՀՌՈՄ.—Իթալի լրագիրն հրատարակեց արտաքին գործոց նախարար ծովակալ Քանէվարոյի պատասխանը Չարին կողմէ եղած ընդհանուր զինաթափութեան առաջարկին ։ Ծովակալ Քանէվարօ կ՚յայտարարէ թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը սիրայօժար կ՚ընդունի Ռուսիոյ գեղեցիկ առաջարկն և կ՚խոստանայ իր բոլոր ուժով օգնել այդ վեհ գործին յաջող ելքի մը հասնելուն ։

ԲԱՐԻԶ. — Ֆրանսական զինուորները Փղոսկրի եզերքը գտնուող Սամօրիի մէջ մեծ յաղթութիւն մը տարին ։ Տեղացիներէն 5,000 հոգի գերի բռնուեցան և 20,000 հոգի ալ իրենց հպատակութիւնն յայտնեցին ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հոնկ-Քոնկէ եկած հեռագիր մը կ՚հաստատէ Չինաստանի կայսեր մահը ։ Միւս կողմէ Շանկայէ եկած հեռագիր մը կ՚հերքէ այս լուրը ։ [Որո՞ւ հաւտալ] ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Խորհրդարանը գումարուեցաւ ։ Որոշուեցաւ ցաւակցական արտայայտութիւն ընել կայսեր ։ Նիստերը պիտի դադրին ի նշան սգոյ. Նախկին նախագահներն ինչպէս դերնախագահները վերընտրուեցան ։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն՝ շատ աւելի ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
‘ՄԱՐԻԹԱՅՄ’

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՄԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 bis ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՌ	Ֆր. 227,658,000
Պահեստներու ատաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն։ Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տեսակ մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։		261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը		813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի		251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին		109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՌ	425,567,000

Հարկ է նշմարել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ աւնեցած է
Յաւելում մը 37,657,476.05 ֆր. յաւելուծկն. պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս-
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելում-
» 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները աժրիք և տեւակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՑՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գափու Անանիադի խան թիւ 20—21—22։

ՖՐԵՍ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լեւանթեան և Արեւելեան Միջերկրականի
նաւարկութիւն

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասիէնիան	10500	Էմիրշիրն	3500
Բէլլօրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանկտօպրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլիմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ժօրժիան	8000	Անատոլուզիան	2500
Գոդոնիան	8000	Ալգօնիըն	2500
Ֆիրէնիան	8000	Լէսպիան	2000
Յիլէնիան	3700	Մինհ.	900
[illegible]	3700	Օրօրդ.	800
Բիլամինիան	3700	Լիապօն	800
Ցօրրիան	3500		

«Ֆլավիըն» շոգ. նաւ. Լոկան Լիվըրփուլէ եկաւ։

«Բէրսիըն» շոգ. նաւ. Բօպինարն Օտեսայէ գալով ամսոյս 3/15 ին, քանի մը օրէն կ'մեկնի ուղղակի Լիվըրփուլ։

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷԾՎԱՐ ԼԱՑՈՆԳԻՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A S^T PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ին կայսերական հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընդ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԱՆՕՐԵԱՆ — Ղալաթիա, Թօփանէին վրայ (Հին Մաքսատան դէմը) — Ընդհ. Գործակալութիւնը Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՊԷՔՕՒՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁԱԲԱՐ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահճէ-Գափու, Անանիադի խան, 20, 21, 22

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ ՛Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոթր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պահեստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'ռանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր.՝ 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որոց Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երեք հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարկերէն շատ երաշխաւորութիւնք ունի. նոյնպէս տաքնվճարներու եռ առակլու ձեւով ապահովագրութեան վրայն ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մը մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

VIN NOURRY

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ

«Իօտ»ով և «Թանէն»ով պատրաստուած է. որուն կ'մտքրէ և կազմուածքը կ'զօրացնէ. կ'բժշկէ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ, ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԽՈՑԼԸ (օբրաճօ), ԹՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ու ՀԻՒՄԱՆՏԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ։

Միստ քաղցրահամ է եւ ԻԹԷ ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուի, անկէ կրկնապատիկ աւելի ազդեցութիւն առաջ կ'բերէ։

Կ'ծախուի Թուրքիոյ ամէն դեղարաններուն մէջ։ 52—44

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Միջերկրականի միջեւ բանուող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպա	2500
Ռամեզս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէֆդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօթ	3000	Օսիրիս	2250
Անօզիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	Կառնաք	1500
Ֆարաօ	2750	Կէլէն	1500

Զէֆրինէ շոգ.ը Սեպտ.ի դէպ 3ին Լիվըրփուլէ հոս ճ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Զաքթոլ խան

ՃէՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ-Լիվըրփուլ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Տ. Ա. Նեապոլի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Յակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նեապոլ, փորձ յանձնառաւոր, կ'կատարէ ապրանքով առուծախի գործողութիւններ։—Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամենէն կարճ ճամբան Նեապոլի վրայով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կընքած պայմանագրութեամբք, շահաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին։—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Ռուպաթթինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմումի եւ յայտնուի թէ Նեապոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակի գինն զեղչ կ'առանեն գործակալք միայն։—Դ. Այդ ընկերութեան շոգենաւերը կարող են ուրիշ ու եւ է չողենաւով մեկնել ի Գիբէօն, եւ հետ նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նեապոլ։— Ի Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½ 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իզմիրնոց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Նա որ կ'ուղղուին ամեն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ երկրորդ-[illegible] տպուիլ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (33)

ՎԷՊ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Վահրամի՝ Մատամ Սէպաթէնի տունն ըրած մեծաքանակ կորուստներն, օրն օրին կ'ծանուցուէին հրապարակին վրայ, և Գառնակերտեան՝ եթէ առաջ հարիւրին մէկ հաւանականութիւն տեսնէր՝ իսկ Վարդունին անոր կնութեան տալու, հիմա բոլորովին գոհ իր հեռատեսութիւններէն, Արեւթեաններու անունն անգամ բերան առնել չուզելով, Մրայօնեանը ձեռք անցընելուն վրայ միայն կ'խորհէր։

Իսկ Վահրամ բոլորովին յուսահատած չէր Վարդենիէն։ Թէեւ ամէն երիտասարդ աննպաստ էր իրեն, սակայն ներքին խիղճ մը դեռ կ'յուսադրէր զինք հրաշքի մը կամ անակնկալի մը սպասելու, որք շատ մը պարագաներու մէջ կ'արտայայտուին․․․ վէպերու մէջ։

Ինչ ըներ՝ խեղճ երիտասարդն, անձին տէրը չէր, կ'սիրէր Օր. Գառնակերտեանն և միեւնոյն ժամանակ չէր կրնար հրաժարիլ նաեւ իր մոլութիւններէն. խաղն ապրելու անհրաժեշտ պէտք մը կ'նկատէր իրեն համար, եւ Ռօզի պչրանքներն. Օր. Գառնակերտեանի սուտ արհամարհանքին փոխարինութիւն մը։ Ուրիշներէ հասկնալու պէտք չունէր թէ ինչ բան արգելք կ'ըլլար իր ամուսնական փափաքին իրագործման, սակայն գիտնալը միշտ գործադրել չի նշանակեր։ Եւ որովհետեւ կրօնով, նկարագիր, հաստատամտութիւն չունէր, փոխանակ արգելքներու դէմ արիաբար մաքառելով ինքզինք Վարդենիի արժանաւոր ամուսին մը հանդիսացնելու և այս առթիւ ուղղակի նպատակակէտին դիմելու, ընդհակառակն իր յեղյեղուկ բնաւորութեամբ, մոլութիւններէն քայլ մը ետ չկենալէ զատ, աւելի եւս կ'մխրճուէր անոնց մէջ, և հետզհետէ նորեր կ'աւելցնէր զինքն անուանարկող արարքներուն վրայ։

Բայց թէ աղջիկներու այսչափ առատութեան դարու մը մէջ, ուր մեծկակ դրամօժիտներ տալով հազիւ կարելի կ'ըլլայ անոնց ամուսին մը գտնել, կ'արժէ՞ որ Վահրամի նման միլիոնատէր մը, իր ըմբռնած տեսակէտով մեծամեծ զոհողութիւններ ընէ, բարքերը փոխէ, զուարճութիւններէն հրաժարի, չխաղայ, չծխէ և վերջապէս բարոյական ծանր ճնշման մը ենթարկուի միմիայն անոր ձգամբ, որ Օր. Գառնակերտեանի հետ պիտի ամուսնանայ. մինչդեռ անդին, Գառնակերտեանէ սասնապատիկ աւելի բարձր դիրքի ու հարստութեան տէր ընտանիքներ, գիտնալով հանդերձ Վահրամի ապրելու եղանակն ու հաշւած բարքերը, սիրայօժար ամէն զոհողութեան յանձնառու կ'ըլլային իրենց աղջիկն անոր կնութեան տալու, և այս առթիւ Արեւթեաններու միլիոններուն [զրուցով անչուչտ] մասնակից ընելու իրենց զաւակները։

Այս բնական հարց շատ անգամ կ'ներկայանար Վահրամի խորհրդածութեան. բայց որովհետեւ Վարդենի մեծ տեղ գրաւած էր սրտին մէջ, վայրկեան մը վերջ ամէն բան մոռնալով, կ'շարունակէր տառապիլ Օր. Գառնակերտեանի քաղցր յիշատակներովը։ Զինք պաշարող դժբախտութիւններուն մէջ մանկամարդ աղջկան մասը կ'առնէր միշտ, և նոյն իսկ իր խաղամոլութիւնն, անոր իր նկատմամբ ցոյց տուած արհամարհանքներուն արդիւնքը կ'վերագրէր։

Մատամ Սէպաթէնի բնակարանէն մեկնելէ վերջ, ուր այնչափ անտարբերութիւն կեղծած էր կորսնցուցած երեք հազար ոսկիին նկատմամբ, ճամբան, կառքին մէջ բուռն տենդի մը ենթարկուեցաւ Վահրամ, եւ երբ տուն հասնելով առանձնասենեակը քաշուեցաւ, արդէն սոսկալի կրակ մը կ'սոսկորէր գլխուն մէջ ու շարունակական քնատութենէ հիւծած մարմինն ամբողջ կազմուածքը։

Բայց հակառակ այսչափ յոգնութեան, երբեք քնանալու ախորժ չէր զգար, և ըրած կորուստներն վրայ կ'խորհէր անդադար։ Արդարեւ երեք հազար ոսկին անդարմանելի գումար մը չէր Վահրամի համար, սակայն դժբախտաբար առաջին կորուստը չէր այս, եւ ոչ ալ վերջինն ըլլալու երեւոյթն ունէր։

—Ինչու, ինչո՞ւ այսչափ դժբախտ ըլլամ ինք, քանի որ ամէն կերպով նպաստաւորուած էր։

Շարունակ այս բառերը կ'կրկնէր եւ մտամոլար մեկու մը նման որ գաղափար չունի բրածին թուղածին վրայ, անկէ հոն, անկէ հոս, կ'թափառէր սենեկին մէջ, եւ այս հոգեկան վիճակին մէջ, յանկարծ ելեկտրական կոճակի մը դպաւ ու վայրկեան մը վերջ նիրս մտաւ քառասունինոց կոկոզ կին մը, որ սպասուհիի երեւոյթ կ'կրէր։

—Ինչ լուր, Աննիկ, հարցուց երիտասարդն։

—Սաղութիւն, պէյ, բան չկայ, ըսաւ սպասուհին,

—Մայրիկս ինչ կ'ընէ։

—Ինչ ընէ, հայրիկիդ հետ նստեր են։

—Աչխէնը։

—Կ'քնանայ։

—Կէս օր եղած է, գոչեց Վահրամ ինչ քնանալ է ասս։

—Ուշ պառկեցաւ, պէյ, պատասխանեց սպասուհին, նշանակալից շեշտով մը։

—Ինչ պատճառ ունէր այդչափ նստելու։

—Զարեհ էֆէնտին եկած էր, թուղթ խաղցին. խօսեցան, ժամանակ անցաւ։

Վահրամ ակռաները կրճտցնելով։

—Գետինն անցնէր այդ Զարեհը, գոչեց, չեմ պատուիրած որ երբս չտաք զէվզէկին, ուրի՞շ ով եկաւ։

—Երեքշաբթեանները լուր ղրկած էին, որ առտուն այս գիշեր դուրս պիտի երթանք, հիւր չենք կրնար ընդունիլ, վաղը թող հրամմեն, պատասխանեց։

—Հայրս, մայրս ինչ ըսին։

—Օրիորդը մեզի պատուիրեց որ անոնց բան մը չիմացնենք։

—Այս ինչ խայտառակութիւն է, գոչեց երիտասարդն, ոտքը գետին զարնելով, ասանկ տո՞ւն կ'ըլլայ, ամէն մարդ ուզածը կ'ընէ, Աչխէնն ո՞վ է որ իր գլխուն հիւր ընդունի, հիմա վերջնականապէս կ'պատուիրեմ կոր, միւսներուն ալ ըսէ, եթէ անգամ մ'ալ այս Զարեհ բսուած սրիկային մեր տունը մտնելը տեսնեմ, ամենքդ ալ կ'վռնտեմ։

—Մեք ինչ կրնանք ընել, պէյ, պատասխանեց սպասուհին. Օր. Աչխէնին պատուիրէ, մեզ կրնա՞նք անոր դէմ դնել։

—Անոր ալ խելքը պիտի անիծեմ, պոռաց Վահրամ բարկութեամբ, ձեր ալ, դուք անտէր տուն գտաք, ուզածնուդ պէս խաղաք կոր, բայց սակից վերջ ալ եթէ կը․․․

Վահրամի ձայնէն արթնցած էր Աչխէն եւ Զարեհի անունը լսելով փութացած ինքզինք պաշտպանել, ուստի յանկարծ դրան հրեց եւ եղբայրն ընդմիջելով,

—Ինչ խենթի պէս կ'պոռաս կոր առտուանց, ըսաւ, աս ինչ ձան ձուն խրախանցում է տան մէջ չէ՞ս ձգեր որ քիչ մը հանգիստ քնանամ։

—Գիշերն ինչ կ'ընէիր կոր, հանըմ էֆէնտի, պատասխանեց Վահրամ, երգիծանքով մը, տասներկու ժամ գիշերը քի՞չ կ'ուգայ կոր քնանալու։

—Իմ ինչ ըսելս քեզմէ չեն հարցներ, պէյ էֆէնտի, գոչեց Աչխէն լրբութեամբ. ձեր վսեմութիւնն ինչ կ'ընէր կոր արդեօք. սըսոր երեսը նայեցէք, Աստուծո՞յ մեռնիլ չէ մնացեր, ո՞վ գիտէ քանի ոսկի կորսնցուցած ես որ խելքդ գլուխդ գացեր է։

Վահրամ քրոջն այս անարգանքէն բոլորովին կատղած եւ միեւնոյն ժամանակ շուարած,

—Ան Զարեհին ոտքը քուկին գլխուդ պիտի փառատեմ, ռանաց ակռաները կրճտցնելով։

—Լաւ, սաստեց Աչխէն, դուն Զարեհը բերան առնելիք մարդ չես, անիկայ քեզմէ շատ բարձր է։

Աննիկ նկատելով որ, վէճն երթալով կ'սաստկանայ քրոջ ու եղբօր մէջ։

—Ոտքերնիդ պագնեմ ըսաւ, ինչու իրարու սիրտ ծակելու խօսքեր կ'ընէք։

—Լաւ. գոչեց Աչխէն, քուն մուկ քեզի, եկու աս խենթը լեցուր, վրաս կ'ուզէ զրկէ, տուքն ալ սրբացիր, պողչատ առ տէ քալէ տեսնեմ, ալ մեզի չես գար դուն։

Վահրամ ալ չկրնալով քրոջը նախատինքներու համբերել,

—Դուրս ելիր տունէս, գոչեց Աչխէնի թեւէն բռնելով, ապա թէ ոչ հիմա ձեռքէս փորձանք մը կ'ելլէ։

Շար.